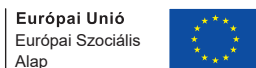


KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS



SZÉCHENYI 2020



BEFEKTETÉS A JÖVŐBE



2018/04

A kiadvány a „Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP–1.3.1-15-2016-00001” azonosító számú projekt finanszírozásában készült.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával valósul meg 2016.09.16 és 2019.09.15. között.

A projekt kedvezményezettje:

Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ

és konzorciumi partnerei:

az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft.

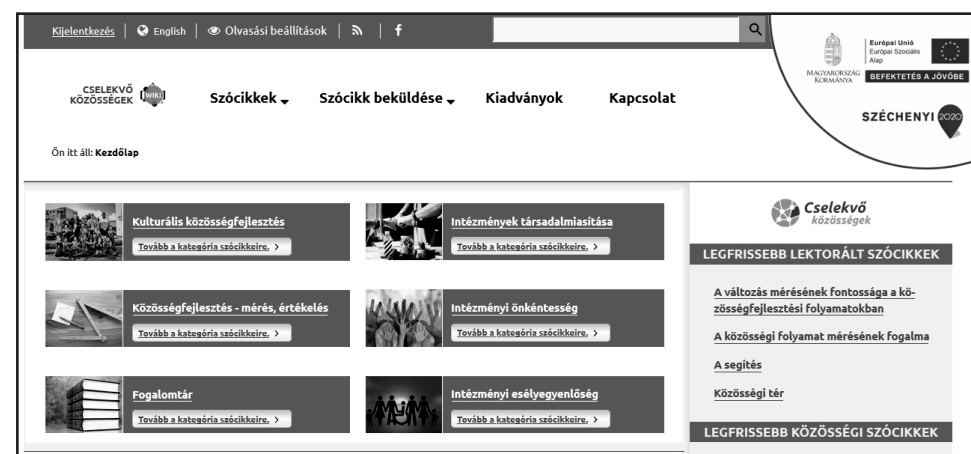
(korábban: Nemzeti Művelődési Intézet)

és az Országos Széchényi Könyvtár

Szócikkek a Cselekvő Közösségek Wikiben

A *Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás* (EFOP-1.3.1-15-2016-00001) projekt keretében nemrég létrehoztuk Magyarország első szabadon szerkeszthető, a közösségekkel és fejlesztésükkel foglalkozó szabad wikijét, amely a *cskwiki.hu* címről érhető el. A Cselekvő Közösségek Wiki szócikkbázisát a projekt módszertani fejlesztéseinek eredményei adják. Már most is közel 200 szócikk érhető el a felületen, és ez a szám nap mint nap növekszik. Nem csupán a munkatársaink vesznek részt a tartalomfejlesztésben, hanem erre mindenki számára lehetőséget biztosítunk, hasonlóan a széles körben ismert Wikipédiához. Minden egyes, a projekt szakmai grémiuma által létrehozott szócikknek két változata van: egy statikus, nem szerkeszthető, amely rögzíti a módszertani fejlesztés eredményeit (Szócikkek/Lektorált menüpont), és egy olyan, amelyet bárki szabadon szerkeszthet (Szócikkek/Közösségi menüpont), külön szakmai lektorálás nélkül (ezeknél a szócikkeknél csak moderálást végzünk). Sőt, a publikum nemcsak a meglévő szócikkek szerkesztése révén kapcsolódhat be a fejlesztési folyamatokba, hanem lehetősége van teljesen önálló szócikkek létrehozására is, és természetesen a hozzászólási lehetőség is mindenki számára nyitott.

Mindentől azt reméljük, hogy a szakma képviselőivel, a könyvtári területen dolgozó szakmabeliekkel, az érdeklődőkkel, az oktatókkal, a diákokkal és a kutatókkal együttesen képesek leszünk egy dinamikus fejlődő, színes, naprakész elektronikus adatbázist létrehozni, amely a helyszíne lehet minden olyan közösségekkel és fejlesztésükkel foglalkozó vitának és együttgondolkodásnak, amely kapcsolódik a projekt céljaihoz. Nagyon fontos számunkra az Önök szakmai tapasztalata, ismeretei, ezért kérjük, járuljanak hozzá a wiki gazdagodásához, akár önálló szócikkek létrehozásával, akár a meglévők fejlesztésével, kommentálásával!



The screenshot shows the homepage of the Cselekvő Közösségek Wiki. The header includes navigation links for 'Kijelentkezés', 'English', 'Olvasási beállítások', and social media icons. The main navigation bar features 'Szócikkek', 'Szócikk beküldése', 'Kiadványok', and 'Kapcsolat'. Below the navigation, there are several content blocks: 'Kulturális közösségfejlesztés', 'Intézmények társadalmiasítása', 'Közösségfejlesztés - mérés, értékelés', 'Intézményi önkéntesség', 'Fogalomtár', and 'Intézményi esélyegyenlőség'. A sidebar on the right highlights 'LEGFRISSEBB LEKTORÁLT SZÓCIKKEK' and 'LEGFRISSEBB KÖZÖSSÉGI SZÓCIKKEK'. The footer includes logos for the National Library of Hungary and the Ministry of Culture.

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

27. évfolyam különszám

2018. április

Tartalom

Fehér Miklós: A számok, amelyek mesélnek	3
Vincze Krisztina: Közösségek Hete rendezvénysorozat – 2018. május 7–13.	6
Eszenyiné Borbély Mária: A könyvtárak és a közösség szolgálata	10
Bódi Nóra: Mezőkeresztes: a hely, ahol a közösség érték! Közösségek Hete a Tahy Olga Városi Könyvtárban	18
Borkuti László – Grallertné Dudás Dóra – Miklós Katalin – Toronyi Józsefné: Közösségek Hete Miskolcon	24
Horváth Hella – Lászlóné Lakner Lilla: Közösségek Hete a Vörösmarty Mihály Könyvtárban	30
Jeneiné Ecseri Mariann – Teleki Józsefné: „Egy csepp a tengerben”. Közösségek Hete a Ceglédi Városi Könyvtárban	34
Tomasovszki Anita: Közösségek Nyíregyházán	40
Nagyné Farkas Anita: Csak egy közös ég alatt épül közösség	45
Mikolasek Zsófia: Virtuális küzdelem, avagy Közösség – „A falu apraja-nagyja”	49

Cikkeink szerzői

Bódisz Nóra, a mezőkeresztesi Tahy Olga Városi Könyvtár mb. könyvtárvezetője; *Borkuti László*, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Kaffka Margit Könyvtárának könyvtárosa; *Eszenyiné Borbély Mária*, a Debreceni Egyetem Informatikai Kar Könyvtárinformatika Tanszékének adjunktusa; *Fehér Miklós*, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézetének igazgatója; *Grallertné Dudás Dóra*, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár József Attila Könyvtárának könyvtárosa és csoportvezetője; *Horváth Hella*, a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár Budai úti tagkönyvtárának olvasószolgálati könyvtárosa, sajtókapcsolatos; *Jeneiné Ecséri Mariann*, a Ceglédi Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának ifjúsági könyvtárosa; *Lászlóné Lakner Lilla*, a székesfehérvári Vörösmarty Mihály Könyvtár olvasószolgálati könyvtárosa; *Miklós Katalin*, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának könyvtárosa és csoportvezetője; *Mikolasek Zsófia*, a tatabányai József Attila Megyei és Városi Könyvtár igazgatója; *Nagné Farkas Anita*, a Felsőtárkányi Könyvtár, Információs és Közösségi Hely könyvtárosa; *Teleki Józsefné*, a Ceglédi Városi Könyvtár Gyermekkönyvtárának gyermekkönyvtárosa; *Tomasovszki Anita*, a nyíregyházi Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár igazgatója; *Toronyi Józsefné*, a miskolci II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár József Attila Könyvtárának gyermekkönyvtárosa; *Vincze Krisztina*, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központban a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 azonosító számú projekt marketing és kommunikációs csoportvezetője

Szerkesztőbizottság:

Bánkeszi Lajosné (elnök),

Bartos Éva, Dancs Szabolcs, Mezey László Miklós, Németh Márton,
Szeifer Csaba, Venyigéné Makrányi Margit

Szerkeszti:

Béres Judit

A szerkesztésben közreműködött Fehér Miklós, az Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézetének igazgatója, valamint az Országos Széchényi Könyvtár munkatársai, a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 azonosító számú projekt szakmai megvalósítói stábjából:

Sághi Ilona, Bognár Noémi Erika

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest I., Budavári Palota F épület; Telefon: 224-3791
E-mail: 3k@oszk.hu

Internet: <http://cselekvokozossegek.hu> ; www.ki.oszk.hu/3k

Közreadja: Országos Széchényi Könyvtár

Felelős kiadó: Tüske László főigazgató

Technikai szerkesztő: Nagy László

Borítóterv: Gerő Éva

Terjedelem: 8,25 A/5 kiadói ív

Megjelent: 600 példányban

HU–ISSN 1216-6804

A számok, amelyek mesélnek

Mondok egy számot: háromezer-ötszázötvenbét (3.557). Vajon kevés vagy sok?

Attól függ, mit takar ez a szám? Ha forintról van szó, akkor ez talán egy éttermi ebéd ára lehet. Egy jó ebéd, ami nem túl sok, ha arra gondolunk, hogy naponta illő legalább háromszor étkezni.

De mondok másikat: Hétszázhetvennyolcezer-hatszázkettő (778.602).

No, ez már jobban hangzik.

Nemcsak, hogy jobban, mind a kettő nagyon is szépen hangzik! Csak ne kezdjük el szétosztani, hogy mire költenék ezeket az összegeket, mert nem forintról van szó, hanem alkalmakról és emberekről, valamint helyszínekről. 2016-ban ugyanis 3.557 különféle kiállítás nyílt az ország települési könyvtáraiban, melyeken összesen 778.602 résztvevő vett részt.

Azaz minden napra esett átlagosan 10 kiállításmegnyitó.

Egyes vizsgálatok szerint a könyvtárak látogatottsága csökken, és kevesebb dokumentumot kölcsönzünk. Fogyna a könyvtárak ereje? Vagy éppen kibontakozik?

A könyvtárak a tudásátadás megszokott, kényelmes folyamata helyett (gyere be olvasni, kapsz egy könyvet, vidd haza, olvasd el, hozd vissza) dinamikus üzemmódra váltottak. Ahogy a könyv is alakváltóvá lett, hiszen elektronikus könyveket is olvashatunk már, úgy válik napjainkban a települési könyvtári ellátás is bebábozódott állapotából csalogató, ragyogó lepkévé. Nemcsak a már idézett kiállítások száma utal erre, de ezt erősíti az is, hogy 2016-ban a települési könyvtárakban a statisztikai adatok szerint:

a közösségi programok száma	18.809
a használóképző programok száma	9.494
az olvasáskultúra fejlesztő programok száma	14.634
a digitális kompetenciafejlesztő programok száma	3.626

Míg 2013-ban mintegy 3,4 millió ember vett részt valamilyen könyvtári rendezvényen (beleértve a szak- és egyéb könyvtárakat is), addig ez a szám 2016-ban már meghaladta a 4 milliót! Ezek a számok aktivitásra utalnak. A könyvtárak otthon vannak a saját településeiken. Beilleszkednek közösségeikbe és el is érik az embereket!

Elgondolkodtam. Nekem a „közösség” kifejezésről vajon hamarjában mi jut eszembe? Megvallom, először a „cselekvés”. Mert egy közösséget élővé a cselekvése tesz. Aztán

rájöttem, a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg – ismerete is meghúzódhat az első gondolat mögött. Töprengtem tovább. A „cselekvés” mellett az alábbiakat sorolhatom fel, abban a rendben, ahogyan eszembe jutottak:

- | | |
|---------------|----------------|
| ✓ Bizalom | ✓ Önkéntesség |
| ✓ Emlékezet | ✓ Áldozat |
| ✓ Figyelem | ✓ Hűség |
| ✓ Biztatás | ✓ Szívmelegség |
| ✓ Szeretet | ✓ Játék |
| ✓ Múlt | ✓ Gyermek léte |
| ✓ Hagyomány | ✓ Bölcsék léte |
| ✓ Szokás | ✓ Tisztelet |
| ✓ Megbocsátás | ✓ Hála |
| ✓ Szánalom | ✓ Támogatás |
| ✓ Együttérzés | |

A közösség fogalmához szinte minden asszociálható. Ebben a lapszámomban immár ezekre, de ezeken kívül még számos egyéb fogalomra is rálehet az olvasó. A tematikus összeállítás a könyvtárról, a könyvtár közösségi szerepéről, partnerségi együttműködéséről és a már megvalósult programokról szól. Az írások útmutatásul szolgálnak a hosszútávú könyvtári közösségépítéshez is. A bemutatásra kerülő példák közül több már sikeresen szerepelt a 2017-es Közösségek Hete programsorozaton is.

Eszenyiné Borbély Mária írását azért is érdemes figyelmesen olvasni, mert világosan láttatja, hogy a könyvtárak az évezredes történetük során mindig is találkozási helyek, politikai, filozófiai és tudományos megbeszélések színterei voltak. A kölcsönzés (ami most mintha megkopna) bizony rövid múltra tekint vissza, és sohasem szorította ki a könyvtárból a közösségi funkciót.

Mezőkeresztes a helytörténeti séta során az „emlékezet, múlt, hagyomány, szokás, áldozat, hűség” fogalmakat járja kimondva-kimondatlanul is körbe.

A pécsiek gazdag gyakorlatából most elsősorban a fiatalokkal kapcsolatos lehetőségek között tájékozódhatunk, hogyan jött létre egy olvasóklub – kicsit másképp.

Tatabánya egy virtuális településközi játékot szervezett, mely a legkisebbektől a legnagyobbakig mindenkinek lehetőséget nyújt a közös játékra. Egyben motivál a helytörténeti és a digitális ismeretek, eszközhasználatok fejlesztésére is.

A felsőtárkányi könyvtár számos olyan „fogást” mutat be, mely azt a célt szolgálja, hogy végre az olvasásban nem aktív ember is rátalálhasson arra a könyvre, ami az „övé”. S ha megvan a „szerelem”, megjön az olvasási kedv is.

A ceglédi példák alkalmasak a kicsik, a nagyobbak, sőt az egész város könyvtári mozgósítására. Ezekben a programokban benne van a figyelem, a biztatás, a szeretet, az önkéntesség és még számos közösséget jellemző fogalom.

Nyíregyháza egyik érdekes kezdeményezése a „pincétől a padlásig” címet viseli, ami valójában egy könyvtári kalandtúra, aminek már nemcsak építészeti elemei vannak, mind az igazán rendhagyó könyvtárbeutató.

A miskolciak többek között a helyi legendákkal ismertették meg az érdeklődőket. És hátha igazak ezek a történetek!

A székesfehérváriak írásából pedig példát nyerhetünk arra, hogy egy testvérközösségi bemutató szervezése is remek programot jelent és számos érdeklődőt vonzhat a könyvtárba is.

A 3K különszámot ezekkel az írásokkal a könyvtári jó gyakorlatok bemutatásának szenteljük. A gyakorlati példák, azok kidolgozottsága az adott helyszín lehetőségeit tükrözi. Bízunk abban, hogy épp ezzel a sokszínűséggel tudunk inspirációt adni a közösség-építés helyi, könyvtári gyakorlatainak alakításához, illetve a Közösségek Hetén történő intézményi megjelenéshez is.

Számokkal indítottam a kedvcsinálónak szánt írást. A gondolataimat egy verssel fejezem be, amelyben a hármas szám a főszereplő. Mágikus szám. Meseszám. Csakúgy, mint a hét. A Közösségek Hete idén május hetedikén, hétfőn kezdődik – hetedhét-országban, annak is nagyon sok könyvtárban, közösségi színterében – reményeink szerint. Előtte vasárnap anyák napja. Ez a csodálatos nap adta az ötletet a vers megidézésére. Mind a nap, mind a vers másoknak is ötletadó lehet, akár egy Közösségek Hetén megvalósuló programhoz is. Legyünk kezdeményezők! Olvassák szeretettel mind a verset, mind a teljes lapszámot!

A királyfi három bánata

Mécs László (1895–1978) verse. Részletek

Amikor születtem nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.

A többiek láttak egy síró porontyot,
de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot,
mintha babusgatná a szép napkorongot.

....

Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat,
ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat,
mint királyi ember, királyi urának.

...

Amíg Ő van, vígan élném a világom,
nem hiányzik nekem semmi a világon,
Három bánat teszi boldogtalanságom.

Az egyik bánatom: mért nem tudja látni
egymást a sok ember, a sok-sok királyfi
úgy, ahogy az anyjuk tudja őket látni.

A másik bánatom: hogyha ő majd holtan
fekszik a föld alatt virággá foszoltan,
senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.

....

Hogyha a Föld minden színmézét átadom,
az ő édességét meg nem hálálhatom,
ez az én bánatom, harmadik bánatom.

Vincze Krisztina

Közösségek Hete rendezvénysorozat – 2018. május 7–13.

Közösségek Hete 2017-ben – ez történt az első évben

Ünnepeld a közösséged! mottóval hirdette meg az első Közösségek Hete rendezvénysorozatot a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű kiemelt projektet megvalósító konzorcium, a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár. A hagyományteremtő rendezvény 2017. május 8–14. között valósult meg, országsszerte megmozgatva intézményeket, szervezeteket, közösségeket, településeket.

Csaknem kilencszáz programot kínált a 2017. évi programsorozat. A közösségi hét olyan rendezvényeknek adott teret, amelyek kifejezik a közösségi összetartozást és a közösségben rejlő értékeket, valamint ráirányítják a figyelmet a helyi kezdeményezésekre.

A Közösségek Hete központi gondolata a közösségi kezdeményezés, a társadalmi együttműködés, az aktív szerepvállalás, a nyitott, befogadó társadalom eszményének népszerűsítése. Az egyhetes rendezvénysorozatot minden év májusában megszervezzük.

Kik és milyen programokkal csatlakoztak?

Intézmény, civil szervezet és közösség egyaránt csatlakozott a rendezvénysorozathoz. Szakmai és közönségprogramjaikkal felhívták a figyelmet az intézményekben és azokon kívül működő közösségek tevékenységeire, helyi társadalomformáló erejére.

A Közösségek Hetére 545 regisztráció érkezett. Ezekből 320 intézmény (kulturális, közművelődési, könyvtári, egyházi stb.), 162 bejegyzett civil szervezet (egyesület, alapítvány, közalapítvány), és 63 közösség (hagyományőrző, amatőr művészeti stb.), egyéb szerveződés. A regisztráltak 877 programmal csatlakoztak, és összesen 1382 programidőpontban várták a látogatókat.

A Községek Hete rendezvénysorozat kínálatában számos előadás, ismeretterjesztő program, szakkör, klub, baráti kör találkozó, családi rendezvény is szerepelt. Sok kézműves foglalkozás, sportprogram, múzeumlátogatás, zenés-táncos rendezvény, vetélkedő és gasztronómiai program is várta az érdeklődőket.

Együtt lenni, együtt tenni jó – 2018-ban is!

A programsorozatot megújult struktúrával, számos innovatív elemmel kibővítve rendezzük meg 2018. május 7. és 13. között. Az idei Községek Hete rendezvénysorozat középpontjában a közös tervezés és cselekvés áll, ezért a résztvevőket arra buzdítjuk, hogy programjaik tervezésekor biztosítsanak prioritást azoknak az elképzeléseknek, amelyek valamilyen közösségi akciót valósítanak meg, mint például: falu/játszótér/közösségi tér – könyvtár/iskola/óvoda csinosítása, faültetés, közösségi kert létrehozása, karitatív tevékenységek.

2018 a Kulturális Örökség Európai Éve is, amelynek célja többek között a közös európai történelmi tudat és identitás megőrzése és megerősítése. Ezért ebben az évben kiemelt figyelmet biztosítunk azoknak a programoknak, amelyek a helyi kulturális, szellemi, épített örökség megismertetésére, feltárására helyezik a hangsúlyt.

Szakmai és közönségprogramok 2018-ban is

A 2017-es évhez hasonlóan közösségek, szervezetek, intézmények jelentkezését várjuk, hogy színes programjaikkal gazdagítsák a Községek Hete rendezvénysorozatot.

A jelentkezők szakmai és közönségprogramokat önállóan vagy egymással karöltve a hét bármely, sőt, akár minden napjára is szervezhetnek.

- A **szakmai programok** célja a közösségek, civil szervezetek, intézmények munkatársainak széles körű bevonása, új módszerek, jó gyakorlatok megismertetése, többek között a Cselekvő közösségek projekt előremutató szakmai-módszertani eredményeinek népszerűsítése (pl. kulturális közösségfejlesztés, önkéntesség, társadalmiasítás, esélyegyenlőségi szempontok).
- A **közönségprogramok** célja, hogy a közösségek, szervezetek, intézmények és az azokban működő baráti, olvasó-, alkotó-, sport- és egyéb körök, csoportok, klubok megismerjék egymás tevékenységét, jó kapcsolatokat alakítsanak ki egymással. A rendezvénysorozat természetesen arra is kiváló lehetőséget teremt, hogy e közösségek megmutassák magukat, történetüket, tevékenységeiket a település lakóinak.

Témajavaslatok a Községek Hete programjainak megvalósításához

Az intézmények, közösségek minden olyan programmal csatlakozhatnak a rendezvénysorozathoz, amely képviseli a Községek Hete eszmeiségét.

„Együtt lenni, együtt tenni jó” – Közösségi akció a közösségért

A közösség ereje egy-egy közösségi akció megtervezésében, megszervezésében és lebonyolításában is megmutatkozik. A településen élők lehetőség szerint fogjanak össze

egy közös jó cél érdekében, s együtt – akár valamely egyházi szervezet, a helyi karitás vagy helyi segítő civil szervezet bevonásával – valósítsák meg azt.

Európa kincses tárháza – Programok a Kulturális Örökség Európai Évében

A Kulturális Örökség Európai Évéhez kapcsolódva olyan programok megvalósítását várjuk, melyek ráirányítják a figyelmet Európa, s ezen belül hazánk gazdag és sokszínű kulturális örökségére, helyi értékeink megóvásának szükségességére.

„Közösség-be-vezető” – Szakma-ismereti műhely fiataloknak

A fiatalok, fiatal közösségek számára szervezett műhely célja, hogy megismerkedjenek a helyi mesteremberekkel, s az általuk végzett tevékenységgel. A program segítséget nyújthat a fiatalok pályaválasztásához, és kedvet csinálhat egyik vagy másik mesterség elsajátításához. Reményeink szerint egy hosszabb távú, gyümölcsöző együttműködés első lépése lehet a program, mely generációkat kapcsol össze, hidat képez a nonprofit, állami és forprofit szektor között, és növeli a helyi értékek megbecsülését.

Kreativitás, innováció, kihívások – Szakmai közösségek bemutatkozása

A civil szervezetek, kulturális intézmények szakmai fórumokon, műhelymunkák, workshopok keretében vitathatják meg a szakma új kihívásait, módszereit, jó gyakorlatait, a közösségek intézményi bevonására, a közösségi élet szervezésére, az intézményi nyitottság és nyitás, az esélyegyenlőség lehetőségeire fókuszálva. Az intézmények könyvtári, múzeumi, közművelődési „közösségek napjában” is gondolkodhatnak.

„Kiváló közösségépítő” cím

A Kiváló közösségépítő cím létrehozásával azokra a lelkes civil (nem hivatásos) közösségfejlesztőkre szeretnénk ráirányítani a figyelmet, akik nap mint nap igen sokat tesznek közösségük épüléséért, szépüléséért. A cím adományozását a település bármely intézménye, közössége meghirdetheti, s a település lakói által tett ajánlások alapján nyerhető el. A cím odaítéléséről a meghirdető dönt. Az oklevél átadására ünnepélyes díjátadón kerül sor. Az oklevél mellé helyi felajánlásokból ajándécsomagot állíthat össze a közösség. A díjátadás után a nyertes röviden bemutatja példaértékű közösségépítő tevékenységét, elért eredményeit, másokat is buzdítva a hasonló helyállásra.

Flash mob – Közösségi villámcsődület

Olyan flash mob-okat várunk, amelyek kifejezik a közösségi összetartozás, akár az együtt cselekvés, a közös éneklés érzését. A nyilvános helyen szervezett villámcsődületekről készült fotókat, videófelvételeket közzétesszük a honlapunkon, illetve a közösségi médiában, Facebook oldalunkon és YouTube csatornánkon.

„Gyertek hozzánk vendégségbe!” – Bemutatkoznak a települések közösségei

A program célja, hogy a településen működő közösségek megismerjék egymást, közös tevékenységeket kezdeményezzenek, egyúttal bemutatkozzanak a nagyközönségnek is.

Ez a programelem arra is lehetőséget ad, hogy a településeken működő civil csoportok, helyi civil szervezetek és intézmények párbeszédet indítsanak a közös munka, az összefogás lehetőségeiről.

Teret adunk! – Nyílt nap a kultúra csarnokaiban

A múzeumok, könyvtárak, közművelődési intézmények, valamint a falaik között működő közösségek nyílt nap keretében mutatkozhatnak be a nagyközönségnek. A nyilvános próbák, klubfoglalkozások alkalmával új, lelkes tagokat toborozhatnak, eközben népszerűsítik az adott tevékenységet, s a szabadidő klubközösségben való eltöltését. Az intézmények bemutatják, milyen infrastruktúrát – helyet/tereket, szakmai támogatást tudnak nyújtani a helyi közösségek, közösségi igények, új kezdeményezések számára.

„Ilyenek voltunk, ilyenek vagyunk” – közösségünk egykor és ma

Az intézmények, illetve közösségek például kiállítás, beszélgetés, vetítés vagy egyéb programok keretében mutathatják be múltjukat, jelenüket, jövőre vonatkozó terveiket egymásnak, valamint a nagyközönségnek. Sor kerülhet rég volt közösségek, elszármazottak találkozóira, generációk közötti tapasztalatcserére és tudásátadásra.

„A hely, ahol itthon vagyunk” – Helytörténeti séta

Az örökségták a település értékeinek feltárását, bemutatását tűzik ki célul. A lokálpatrióták, helytörténészek, muzeológusok által vezetett túrák a helyi természeti, épített, néprajzi, történeti emlékeket, nevezetes épületeket, szobrokat, útmenti kereszteteket keresik fel, felelevenítve a hely történetét, szellemiségét.

*

A Közösségek Hete rendezvénysorozatra a www.kozossegek hete.hu honlapon 2018. április közepéig lehet jelentkezni. A regisztrációhoz kapcsolódó részletes információk a honlapon találhatóak meg.

Az érdeklődők a www.kozossegek hete.hu honlapon és egy mobil applikáció segítségével is böngészhetnek a Közösségek Hete programjai között.

A közösségi média használói a www.facebook.com/kozossegek hete oldalon is tájékozódhatnak a rendezvényről.

A könyvtárak és a közösség szolgálata

A társadalmi berendezkedéstől függően a közkönyvtárak hosszú idő óta kapcsolják össze az embereket és a közösségeket a tudással, az információval és a kultúrával. Az általános vélekedés szerint a könyvtárak megbízható helyek, ahová ingyenesen be lehet térni, mindenki előtt nyitva állnak. Biztonságos, pártatlan környezetet biztosítanak a közösség valamennyi tagja számára, ahol olvashatnak, tanulhatnak, informálódhatnak, kutathatnak, szórakozhatnak és részesedhetnek a kultúra nyújtotta élményekből. A használók értékesnek tartják a rendelkezésükre álló könyveket, a digitális és egyéb forrásokat, valamint a szakképzett személyzet tagjait is, akik segítik őket.

Emberek milliói használják a könyvtárakat világszerte. Talán meglepő, és elgondolkodtató az a 2015-ös brit statisztikai adatsor, amely arról számol be, hogy 2014/15-ben Angliában 225 millió személyes könyvtárhasználati esemény volt, több, mint ahányan összesen látogatták a Premier Liga futball meccseit, a mozikat és a tíz vezető brit turisztikai nevezetességet az adott időszakban.¹

Hajlamosak vagyunk azt gondolni, hogy a könyvtárak hosszú történetük során jellemzően kölcsönzőhelyek voltak, és közösségi szerepkörük csak az utóbbi időkben alakult ki, holott a valóság egészen más. A kölcsönzést tulajdonképpen egy modern találmánynak tekinthetjük, ahhoz képest, hogy mióta szolgálnak a könyvtárak találkozási helyként. Ezek az intézmények mindig is fontos szerepet játszottak az összefogás és az identitás-tudat kialakításában is.

Természetesen a könyvtár mint gyűjtemény és a könyvtár mint közösségi tér, találkozási hely kölcsönös feltételei egymásnak. Az első nagy európai könyvtárak annak köszönhetően jöttek létre, hogy röviddel a 11. század előtt a papír új találmányként Európába került. A könyvtárak a korszak központi találkozási helyeivé váltak. Politikai, filozófiai és tudományos beszélgetések céljaira használták őket az ókori görög agorákhoz hasonlóan. Sőt, a könyvtárak a kultúrák közötti hidat is jelentették, ahol az ókori filozófia, az iszlám tudomány és az indiai irodalom találkozott.²

Az utóbbi évtizedekben és napjainkban is zajló társadalmi változások, a technológiai környezet radikális átalakulása a közkönyvtárak számára új kihívásokat jelentenek világ-

szerte. A könyvtárak egyre inkább válnak meghatározó fontosságú közösségi központokká, ahol a használók olyan szolgáltatásokat is kaphatnak, amelyekhez máshol nem férhetnének hozzá.³

Az IFLA 2016–2021 közötti időszakra érvényes stratégiája négy lényegi cselekvési területet jelöl ki. Ezek egyike a könyvtárak a társadalomban témakör. A dokumentum így fogalmaz: „Képessé tesszük a könyvtárakat és az információszoigáltató szektort arra, hogy művelt, tájékozott és részvételi társadalmat építsenek.”⁴

A könyvtárak társadalmi szerepvállalásának hangsúlyozása és tudatosítása nagyon fontos feladata ma a szakma valamennyi hazai képviselőjének is, hiszen a könyvtárak a magyar társadalom jelentős része számára csak halvány foltokként vannak jelen a közszolgáltatások palettáján. A közösség szolgálata és a közösségek építése egymást kölcsönösen feltételező tevékenységek. A könyvtárak a közösségnek nyújtott szolgáltatásaikon keresztül építik ki kapcsolatrendszerüket, növelik ismertségüket, elismertségüket. Fontos, hogy ezeket a szolgáltatásokat a közösség minél több tagja fontosnak érezze saját maga számára is, mert ez az alapja, hogy közösségek épüljenek ki a könyvtáron belül és a könyvtár körül. Nehezen képzelhető el, hogy a közösséget olyan ügyekben is érdekeltté tudnák tenni a könyvtárak, amelyeknek nem érzi a közösség a társadalmi hasznosságát.

A brit Könyvtári Munkacsoport (*Libraries Taskforce*) vezetése a 2017 tavaszán közzétett útmutatóban⁵ rámutat arra, hogy a könyvtárak mindig is szerves részei voltak annak a közösségnek, amelyet szolgáltak. A változások és a költségvetési megszorítások időszakában a társadalomnak számos kihívással kell szembenéznie, mint például:

- változások a demográfiai helyzetben és a társadalmi mobilitásban,
- a szociális ellátásra nehezedő nyomás,
- közösségek kialakítása és fenntartása a leginkább veszélyeztetettek védelmére, beleértve a gyermekek védelmét is,
- szükség van az új vállalkozások létrehozásának és a gazdasági növekedésnek a támogatására.

Ebben a helyzetben a könyvtár mint a közösség szíve változatos cselekvési lehetőségeket kínálhat, és számos olyan célt és prioritást is támogathat, amely országos és helyi szinten, valamint az egyének számára is kiemelten fontos. A brit munkacsoport megfogalmazása szerint a könyvtárak hét olyan eredményhez járulnak hozzá, amelyek a szolgáltatási területükön élő egyének és közösségek számára egyaránt meghatározóak. Ezek a következők:

- kulturális és kreatív gazdagodás,
- az olvasás és az írás fejlesztése,
- a digitális hozzáférés, a digitális befogadás és a digitális írástudás javítása, fokozása,
- az emberek segítése abban, hogy a lehető legteljesebb életet élhessék,
- egészségesebb és boldogabb élet,
- fokozódó jólét,
- erősebb és rugalmasabb közösségek.

Az intézmények társadalmiasítása⁶ – azaz, nagyon leegyszerűsítve, a közösségi részvétellel erősítése – szempontjából rendkívül fontos tisztában lennünk azzal, hogy a könyvtárak milyen tevékenységekkel segíthetik elő az előbbieken felsorolt eredmények megvalósulását.

Kulturális és kreatív gazdagodás

A kultúra és a kreativitásra alkalmas tevékenységek az egyének és a közösségek életét egyaránt gazdagítják. Támogatják a közösségek kohézióját, készségeket fejlesztenek és csökkentik a társadalmi kirekesztettséget azáltal, hogy ösztönzik a közös tevékenységekben való részvételt.

A könyvtárak jó helyzetben vannak a lakosság kultúra iránti elkötelezettségének fokozása szempontjából, mivel használói között megtaláljuk valamennyi társadalmi csoport tagjait, és általában elismert kulturális csomópontjai a közösségeknek.

A könyvtárak szerepe, hogy:

- ráirányítsák az emberek figyelmét a szélesebb értelemben vett kulturális eseményekre, művekre, műalkotásokra, az ilyen jellegű ismeretekre és forrásokra,
- támogassák az embereket abban, hogy a legkülönbözőbb kulturális élményeket élhessék át, és ami nagyon fontos, hogy saját maguk is alkossanak.

A kreatív gazdagodásnak igen sajátos formái a napjainkban körvonalazódó *makerspace*⁷, közösségi alkotóműhelyek. Ezek a műhelyek általában iskolákban vagy könyvtárakban találhatóak, és a gyerekek és felnőttek számára is nyitva állnak. Jellemzően gazdag a technológiai felszereltségük, akár 3D nyomtatóval, lézervágóval, forrasztógépekkel is rendelkezhetnek. Ugyanakkor ezek nem feltétlenül szükségesek a közösségi alkotóműhely beindításához. Ha rendelkezésre állnak kartonpapír, lego és művészeti kellékek, már hozzá is lehet kezdeni az alkotóműhely beindításához. Ezek a helyek vitathatatlanul képesek bevonni a közösséget a könyvtár életébe, a saját alkotás élményét nyújtva a használóknak.

Az olvasási készség és az íráskészség fejlesztése

Az olvasás és az írás két alapvető készség. A könyvtárak mindenki számára szabad hozzáférést biztosítanak a könyvekhez, az irodalomhoz, tekintet nélkül az egyén életkorára, egészségi állapotára, anyagi helyzetére és iskolázottságára. Igazolt tény, hogy a felnőttek körében az olvasottság növelése csökkentheti a depresszió mértékét.

A könyvtárak számos módon támogathatják az olvasás fejlesztését, népszerűsítését. Néhány példa ezek közül, a teljesség igénye nélkül:

- hozzájárulnak a gyerekek nyelvi és műveltségbeli fejlődéséhez, az élményszerű olvasáshoz,
- mindenki számára biztosítják az olvasási élményhez való hozzáférést,
- lehetővé teszik a felnőttek számára is, hogy fejlesszék olvasási készségüket,
- online olvasnivalót tesznek elérhetővé,
- olvasási programokat szerveznek,
- könyvklubokat fogadnak be és működtetnek,
- tanácsadással és útmutatással segítik az embereket, hogy bővítsék és fejlesszék az olvasnivalók körét.

Az íráskészség, a műveltség fejlesztése növeli az egyének munkaerőpiaci esélyeit, javítja az életminőséget. A több képzett munkaerő hozzájárul a lakóhely és az ország produktivitásához és növekedéséhez.

Az OECD Magyarországra vonatkozó 2015-ös adatai is egyértelműen jelzik, hogy az iskolázottság nagymértékben növeli az elhelyezkedési lehetőségeket. A hosszú ideje munkanélküliként élők csoportjába a 25–64 év közötti felsőfokú végzettséggel rendelkezőknek csak 2,2%-a, a középfokú végzettséggel rendelkezőknek 5,7%-a, míg a középfok alatti végzettségűeknek már 15,5%-a tartozott.⁸

A digitális hozzáférés és a digitális írástudás javítása

A nyilvános könyvtárak fontos szerepet játszanak a digitális írástudás fejlesztésében is. A magyar kulturális törvény a nyilvános könyvtárak egyik alapfeladatává teszi, „*hogy a könyvtárhasználókat segíti a digitális írástudás, az információs műveltség elsajátításában, az egész életen át tartó tanulás folyamatában.*”⁹

Ennek a törvényi kötelezettségüknek a könyvtárak a következő aktivitásokon keresztül tesznek eleget:

- általában ingyenes internetelérést biztosítanak,
- képzések, tanfolyamok, személyre szabott tanácsadás formájában segítik az embereket, hogy online elérhetővé váljanak,
- támogatást adnak a használóknak, hogy képessé váljanak az online kormányzati és egyéb szolgáltatások használatára.

Ma már hazánkban is általános jelenség, hogy az emberek saját mobil eszközeiket szeretnék használni a könyvtárakban. Olyan körülményeket kell számukra teremteni, hogy az eszközhasználat a lehető legkényelmesebb legyen.

Ahhoz, hogy a könyvtárak növelni tudják meglévő kapacitásukat a digitális írástudás támogatása terén, fontos, hogy partnereket találjanak. Jó megoldás lehet, ha a szakképzett személyzet mellett önkéntesek is segítik az embereket az online szolgáltatások használatában, a használók képzésében, tájékoztatásában.

A könyvtárak nemcsak az alapszintű digitális írástudás megszerzésében támogathatják az embereket, hanem lehetőséget teremthetnek számukra, hogy továbbfejlesszék megszerzett kompetenciáikat. Jó módszer lehet erre például az úgynevezett KódKlubok¹⁰ működtetése.

Az emberek segítése abban, hogy a lehető legteljesebb életet élhessék

A könyvtárak ösztönzik és támogatják az embereket az élethosszig tartó tanulásban. A munka világa napjainkban olyan gyors változáson megy keresztül, hogy elengedhetetlen a tudás és a készségek folyamatos megújítása. Így az élethosszig tartó tanulás támogatása egyértelműen hozzájárul az általános jóléthez, a gazdasági növekedéshez, a társadalmi kohézióhoz és a társadalmi mobilitáshoz.

A könyvtárak leginkább úgy segíthetik ezt a folyamatot, ha:

- ingyenes, szabadon hozzáférhető képzéseket ajánlanak, beleértve az online kurzusokat is,
- helyet biztosítanak az egyéni és a csoportos tanuláshoz,
- megteremtik annak a lehetőségét, hogy az emberek megszerezzék azokat az ismereteket, amelyekre alapozva már magabiztosan és megfontoltan lesznek képesek az információt és a forrásokat értékelni.

Egészségesebb és boldogabb élet

A könyvtárak ezen a területen is számos tevékenységgel támogathatják a helyi közösséget:

- speciális gyűjteményeket hozhatnak létre például a demenciával és egyéb mentális egészségügyi problémákkal küzdők támogatására,
- hozzájárulhatnak az egészségmegőrzési programokhoz,
- közreműködhetnek a helyi önkormányzatok gyermekekkel kapcsolatos közegészségügyi feladatainak ellátásában,
- hatékony szerepet vállalnak és vállalhatnak a különböző egészségi, fiziológiai okokból fakadó egyenlőtlenségek mérséklésében.

Fokozódó jólét. Élénk gazdaság – gazdasági és üzleti növekedés

Talán a legkevésbé vált a közgondolkodás részévé, hogy a könyvtárak a gazdaság fejlődéséhez is hozzájárulhatnak sajátos eszközeikkel. Ebben az esetben a közkönyvtákról van szó, amelyek a települések lakosainak jólétét segíthetnek előmozdítani különböző támogató szolgáltatásaikkal:

- tanácsadást és támogatást nyújthatnak az embereknek vállalkozás indításában és munkahely létrehozásában,
- támogatják az álláskeresést és a karrierépítést,
- tereket biztosíthatnak a társak megtalálásához,
- önkéntes munkára, ezáltal munkatapasztalat szerzésre adnak lehetőséget,
- hozzáférést biztosíthatnak és segítséget nyújthatnak a különböző pénzügyi, gazdasági tanácsadó szolgáltatások igénybevételéhez.

Erősebb, rugalmasabb közösségek

Az erősebb helyi közösségek létrehozása és támogatása mint a könyvtárak hozzájárulása a fenntartói, önkormányzati prioritásokhoz, átvezet bennünket a közösségépítés területére. A könyvtárak mindenki számára helyet biztosítanak, és mindenkit befogadnak. Ez különösen fontos a hátrányos helyzetű területeken. Angliában a lakosságnak több mint egyharmada látogatja a helyi könyvtárakat, és a szegényebb területeken pedig a lakosságnak közel fele könyvtárhasználó.¹¹

A legfrissebb magyar könyvtári statisztikai adatok ettől merőben eltérő képet tárnak élénk.¹² A 2016-os adatok szerint ma Magyarországon a települési könyvtári ellátást a lakosság 15%-a veszi igénybe.

A jelenlegi jogi szabályozás szerint a települési ellátás két módon valósulhat meg, vagy könyvtár fenntartásával, vagy pedig az ellátórendszerben ellátott szolgáltatóhely működtetésével. Az utóbbi megoldást az 5000 főt meg nem haladó lélekszámú kistépülések választhatják lakosaik könyvtári ellátására¹³, és ez valamivel több mint 2 millió embert jelent ma Magyarországon.

A könyvtárat fenntartó települések lakosságának 16%-a volt 2016-ban könyvtárhasználó, és a kistépüléseken működő szolgáltatóhelyeket a lakosság 13%-a vette igénybe. Vannak megyék, ahol az ellátórendszer komoly minőségi változást jelentett a kistépülési ellátásban, például Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, ahol számos településen koráb-

ban egyáltalán nem volt könyvtár. Itt a 2016-os statisztika azt mutatja, hogy közel olyan arányban könyvtárhasználók ezeken a kistelepüléseken (17%), mint a könyvtárat fenntartó nagyobb településeken (18%).¹⁴

Ezek alapján feltételezhetjük, hogy a magyar könyvtárak a lakosság sokkal kisebb részére építve végezhetik vagy kezdenek el közösségépítő tevékenységüket. Ugyanakkor ebből az a következtetés is levonható, hogy a közösségépítés kiemelten fontos feladata ma a hazai települési könyvtárainknak.

Vidéken a könyvtárak különösképpen központi szerepet játszhatnak a tevékenységek generálásában, hiszen gyakran utolsó szolgáltatásként vannak jelen a falvakban.¹⁵ Ez a kijelentés a jelenlegi angliai helyzetről fogalmazódott meg, de a gondolat a mai magyar vidéki valóságot is jellemzi. Azonban látnunk kell, hogy idehaza a könyvtárak társadalmi beágyazottsága még messze elmarad a lehetségesnek feltételezett mértéktől.

Maguk a könyvtárosok is úgy gondolják, hogy csak bizonyos lakossági csoportok számára fontos a könyvtáruk, ahogyan azt a Könyvtári Intézet munkatársai által 2014-ben a városi könyvtárakkal kapcsolatban végzett kutatás is kimutatta.¹⁶ A könyvtárosok szerint a kisiskolásoknak, az időseknek és a nyugdíjasoknak a legfontosabb a könyvtár. Az életkor előrehaladtával a gyerekek körében is veszít a népszerűségéből az intézmény. A diplomásoknak is érzékelhetően fontosabb a könyvtár, mint a kevésbé iskolázottaknak. A vállalkozók – a szerzők megfogalmazásában – szürke foltként jelennek meg a könyvtárosok előtt. Nem érzékelik, hogy a vállalkozóknak lennének igényeik a könyvtárral szemben. Rendkívül kedvezőtlen kép rajzolódott ki a városi könyvtárak és a fenntartó kapcsolatáról a vizsgálat alapján. A könyvtárak munkatársai úgy vélik, hogy a városvezetés számára kevésbé fontos az intézményük.

Kétségtelen, hogy könyvtárainknak a mainál sokkal aktívabb közösségépítő tevékenységet kell végezniük. Ösztönzőleg hathat erre a tevékenységre, ha a könyvtárak itthon és külföldön egyaránt keresik azokat a megoldásokat, amelyek saját környezetükben is eredményesek lehetnek.

A közösségépítés világszerte fontos napirendi pontja a mai nyilvános könyvtáraknak. Ahogyan azonban Polderman és társai¹⁷ fogalmaznak, hiányoznak a nyilvános könyvtárak közösségépítő gyakorlatát bemutató innovatív példák. A napjaink nyilvános könyvtáiról szóló publikációk egyaránt hangsúlyozzák a könyvtáron belüli és a könyvtárat körülvevő közösség építésének fontosságát is.

David Lankes 2011-ben, a könyvtárosokról, a könyvtárosságról megfogalmazott víziói ma széles körben ismertek, miszerint a könyvtárosok feladata a társadalom jobba tétele azáltal, hogy elősegítik a tudás létrehozását a közösségekben.¹⁸ A könyvtáros szerepe kiemelten fontos ebben a folyamatban. Seth Godin, amerikai szerző néhány éve úgy fogalmazott, hogy a könyvtáros nem egy hivatalnok, aki történetesen éppen egy könyvtárban dolgozik. A könyvtáros „adatvadász”, kalauz, serpa és tanár. A könyvtárosra nagyobb szükség van ma, mint valaha, és Godin a könyvtár szükségességét is vitathatatlanak tartja.¹⁹

Könyvtár- és információtudománnyal, a nyilvános könyvtárakkal és közösségfejlesztéssel foglalkozó szakemberek vizsgálják, hogy hogyan lehetnek sikeresek a könyvtárak a közösségépítésben, és milyen útvonalak lehetnek az erős közösségek létrehozásának.

Rachel Scott szerint²⁰ a közösségépítés öt lehetséges aspektusa a következő:
Vizsgáljuk meg, hogy a könyvtárak

- hogyan működnek csatornaként az információhoz való hozzáférésben és a tanulásban,
- hogyan erősítik a társadalmi befogadást és méltányosságot,
- hogyan segítik elő a könyvtárak a polgárok szerepvállalását,
- hogyan teremtenek hidat a forrásokhoz és a közösségi részvételhez,
- hogyan támogatják a gazdaság élénkülését az adott közösségben.

Scott szavai megerősítik mindazt, amiről a korábbiakban már volt szó, miszerint a közösségépítés feltételei a közösség számára értéket jelentő szolgáltatások nyújtásán keresztül teremthetők meg.

Cohen szerint a jövő könyvtárainak kisebb gyűjteményre és több kapcsolatra lesz szükségük.²¹ A kisebb gyűjtemény azt jelenti, hogy kevesebb lesz a könyv, a több kapcsolat pedig a következő módokon valósítható meg:

- kapcsolat ember és információ között, a könyvtár mint tudásportál,
- kapcsolat az emberek között, a könyvtár mint platform,
- kapcsolat a közösséggel és a közösségen belül, a könyvtár mint a társadalom szíve,
- kapcsolat az információforrások között, a könyvtár az információ összefüggésrendszerében.

A könyvtáraknak arra kell törekedniük, hogy ösztönző, hasznos és értékes kapcsolatokat alakítsanak ki. Ennek sok útja lehet, az egyik a közösségek építése.

A könyvtárak egy helyi társadalmi környezetben működnek. Sikerük nagymértékben függ attól, hogy milyen kapcsolatokat képesek kiépíteni az emberekkel és az emberek között, a helyi közösséggel, szervezetekkel, a helyi vezetéssel. Nagyon fontos, hogy aktívan legyenek jelen a helyi társadalomban, és erősítsék azt a pozitív könyvtárképet, miszerint a könyvtárak szabadon hozzáférhető és megbízható helyek.

A könyvtáraknak lehetőségük van elérni, hogy a helyi közösség iránymutatóivá váljanak. Ebben a szerepben pódiumot tudnak biztosítani a helyi közéleti és kulturális szervezeteknek, egyaránt megfelelő az egyéni elvárásoknak és a helyi érdeklődésnek, szokásoknak. Ugyanakkor nemcsak a hozzáférést kell biztosítaniuk külső partnereik eseményeihez, hanem ösztönözniük kell a partnerek közti együttműködést is.

A vállalkozókésztségre nagyobb szükségük van a könyvtáraknak most, mint korábban bármikor, ha a jövőben fontos szerepet kívánnak betölteni a közösségekben.

Jegyzetek

1. GOV UK – Libraries shaping the future: good practice toolkit. Department for Digital, Culture, Media & Sport, 2017. Elérhető: <https://www.gov.uk/government/publications/libraries-shaping-the-future-good-practice-toolkit/libraries-shaping-the-future-good-practice-toolkit> (utoljára megtekintve: 2017. 08. 26.)
2. Rydell, A.: Libraries are vital meeting places. *Scandinavian Public Library Quarterly*, 2016 (49) 1-2. 9.
3. Scott, R.: The Role of Public Libraries in Community Building. *The Role of Public Libraries in Community Building*, 2011 (30) 3.

4. IFLA Strategic Plan 2016–2021. IFLA, 2015. Elérhető: <https://www.ifla.org/strategic-plan> (utoljára megtekintve: 2017. 08. 24.)
 5. GOV UK – Libraries shaping the future: good practice toolkit, 2017.
 6. A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg – kiindulási pontját jelentő pályázati felhívás értelmében azon intézmények működnek társadalmiasított formában, amelyek „aktivitásainak meghatározásában, megvalósításában és értékelésében a település, településrész lakosai tevékenyen részt vesznek, és ezek beépítésre kerülnek az intézmény belső működését meghatározó dokumentumokba.”
 7. What is a makerspace. <https://www.makerspaces.com/what-is-a-makerspace/> (utoljára megtekintve: 2018. 01. 06.)
 8. OECD 2017– Unemployment rates by education level (indicator). doi: 10.1787/6183d527
Elérhető: <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rates-by-education-level.htm> (utoljára megtekintve: 2017. 08. 26.)
 9. 1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről. 55.§ (1) g, h)
 10. A KódKlub a Technológiai Oktatásért Alapítvány legújabb projektje, mely 6–18 éves fiatalok számára nyújt ingyenes technológiai foglalkozásokat újszerű oktatási formában. <http://kodklub.org/> – érdemes lenne a könyvtárak részéről együttműködést kezdeményezni az alapítvánnyal.
 11. GOV UK – Libraries shaping the future: good practice toolkit, 2017.
 12. Könyvtári Intézet honlapja: statisztikai évkönyv, 2016 Könyvtári Intézet. Elérhető: <http://ki.oszk.hu/content/konyvtari-statisztika-evkonyv> (utoljára megtekintve: 2017. 08. 24.)
 13. 9/2013. (V. 31.) EMMI rendelet a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről
 14. Könyvtári Intézet, 2016.
 15. GOV UK – Libraries shaping the future: good practice toolkit, 2017
 16. Tóth M.– Jávorka B.: A városi könyvtárak helyzete. *Könyvtári Figyelő*, 2016 (62) 2. 182-183.
 17. Polderman, M. – Duijnhoven, H. – Huysmans, F.: *Community building for public libraries in the 21st century: examples from The Netherlands*. 2015. 2. Elérhető: https://www.ifla.org/files/assets/public-libraries/publications/community_building_for_public_libraries_in_the_21st_century_polderman_et_al.pdf (utoljára megtekintve: 2017. 08. 29.)
 18. U.o.
 19. Godin, S.: *Stop Stealing Dreams: What is School for?* Seth Godin for Do You Zoom, Inc., 2012. Elérhető:
<http://www.sethgodin.com/sg/docs/stopstealingdreamsscreen.pdf> (utoljára megtekintve: 2017. 08. 26.)
 20. Scott, 2011.
 21. Cohen, J.: *The library of the future: junction of knowledge, contact and culture*. Hága, The Netherlands Institute for Public Libraries, 2014. Elérhető:
https://www.kb.nl/sites/default/files/library_of_the_future_12082014_def.pdf (utoljára megtekintve: 2017. 08. 26.)
-
-

Bódizs Nóra

Mezőkeresztes: a hely, ahol a közösség érték!

Közösségek Hete a Tahy Olga Városi Könyvtárban

Mezőkeresztes város Borsod-Abaúj-Zemplén megye déli csücskének alig 4000 főt számláló települése. A kis lélekszám ellenére a város közéletében mindig helye volt a kulturális tevékenységeknek: az 1800-as évektől kezdődően olvasóköri, önképzések formájában indították útjára azt a kulturális vonalat, amelyben a Tahy Olga Városi Könyvtár ma nemcsak Mezőkeresztes város kiemelkedő kulturális intézménye, hanem a város (könyvtári és információ) szolgáltató-rendszerének alapja is.

Községi Könyvtárként 1956 januárjától működött, és a helyi önkormányzat azóta is folyamatosan biztosítja a fenntartáshoz szükséges anyagi forrásokat. A könyvtár 1986. január 1-jén költözött előző helyére, a Tánacsics u. 1. sz. alatti felújított épületbe, ahol méltó elhelyezést kapott a felnőttek és a gyermekek részére külön kialakított kölcsönző rész, valamint a kézikönyvvállomány, illetve a kölcsönzés technikai lebonyolítására szolgáló helyiség. A technikai világ fejlődése által, a könyvvállomány növekedésével, a modern eszközök kialakulásával, és ezen szükségletek kielégítésének lehetőségével azonban ezt az épületet is „kinőtte” az intézmény. A város vezetősége majd 30 év után, 2014-ben úgy döntött, hogy intézményrendszerének helyzetét átalakítja, és a lakosság és a 21. század igényeinek eleget téve, a technológia időszerű fejlesztésén túlmutatva a könyvtárat egy újabb, modernebb, jól megközelíthető épületben helyezi el.

A közösségformálás útján

A fenntartó támogatása és a munkatársak innovatív szemlélete segítette a szervezetet elindítani a közösségformálás útján. Ehhez kiemelkedően fontos szakmai-módszertani bázist nyújt a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg.

Intézményünk eddig is igyekezett minél szélesebb körben és minél több, színes programmal szolgálni a használókat, azonban a Cselekvő közösségek projekt még aktívabbá tette a kulturális területeken dolgozókat, a helyi szervezetek munkatársait és a lakosság nagy részét is, hiszen a partnerintézmények szívesen működtek közre a szervezésben, a lakosok pedig örömmel látogattak el és vettek részt különféle rendezvényeinken.

A változások kora már régen elkezdődött a technológia fejlődésével, és ez társadalmi, szociális – és tulajdonképpen minden területet érintő – átalakulásra kell, hogy ösztönözze a szakmát. Napjainkban a társadalom igényeihez való alkalmazkodás egyik legfontosabb jellemzője az aktivitás. Programjainkban ezekre a változásokra összpontosítottunk, amelyekbe igyekeztünk bevonni a meglévő helyi közösségeket annak érdekében, hogy hatékony és rendszeres szakmai-módszertani együttműködéssel legyünk képesek a kulturális közösségfejlesztési folyamatok megvalósítására.

Generációk közötti összhang

A Közösségek Hetén megvalósuló programjainkat igyekeztünk úgy összeállítani, hogy minden korosztály számára érdekes, hasznos és interaktív élményt nyújtsanak. Több partnerintézmény bevonásával sikerült megvalósítani egy olyan hetet, ahol óvodásoktól nyugdíjasokig bármely korosztály jól érezhette magát nálunk.

Koncepciónk célja az volt, hogy ne csak a korcsoportok közötti harmóniát teremtsük meg, hanem az eltérő generációk között is sikerüljön összhangot kialakítani, ők is megtalálják a közös hangot egymással, és kiegyensúlyozott módon tudjanak részt venni az általunk kínált rendezvénysorozaton. Ennek fényében nyílt nagyszerű alkalmunk arra, hogy kapcsolatot teremtsünk a Mezőkeresztesi Jóbarátság Nyugdíjas Klub tagjai, a Kossuth Lajos Általános Iskola diákjai, illetve a Szervita Nővérek Gyermekegthon dolgozói és lakói között is. De a programok szervezésében és lebonyolításában részt vettek a Tájház és a mezőkeresztesi Integrált Közösségi és Szolgáltató Tér munkatársai is.

Helytörténeti séta

Egyik nagy sikert aratott programunk volt a „Helytörténeti séta” című ismeretterjesztő vetélkedő, amelyet eredetileg városunk főbb, általunk fontosnak vélt helyszínein terveztünk megvalósítani. Ezek között szerepeltek olyan nevezetességek, amelyek a mai napig rendeltetésszerűen működnek: *Magyarok Nagyasszonya templom*, *Szent Kereszt Felmagasztolása templom*, *Református templom*, *Tájház* és a legtöbb közösségi rendezvény színteréül szolgáló *Népkert*. Kiválasztottunk olyanokat is, amelyek a régebbi idők folyamán fontos szerepet tölthettek be városunk történelmében, azonban ma már más szolgálatot teljesítenek. Az egyik a *Hoffmann-kastély*, amelyben a szájhagyomány szerint Munkácsy Mihály is járt, ma viszont az Aranykalász 1955 Mezőgazdasági Kft-nek ad helyet, a másik pedig a *Zsidó templom*, ahol végül vas-műszaki cikkeket árusító bolt épült ki. És végül, de nem utolsósorban helyet kaptak azok a színhelyek is, amelyek a köztudatban talán már nem is élnek, helyük és szerepük szerint viszont szintén fontos állomásai voltak Mezőkeresztes történetének: kiemelkedő jelentőségű volt a *Malom* és a „*Régi fürdő*” is. Az idők folyamán megváltozott és a mára már korántsem közismert intézmények, épületek történetének bemutatását azért tartottuk fontosnak, hogy ösztönözzük a lakosok tudásvágyát helyismereti témakö-

rökben, méghozzá olyan módon, hogy nem csak tájékozottságukat bővítjük, de játékos módszerrel bevonjuk őket a különféle közösségekben való aktív részvételbe is. Sajnos a helytörténeti sétát eltörölte a kint tomboló vihar, de szerencsére a tanárképzésen azt is tanítják, hogy egy tanórára nem elég 'A' tervvel készülni, mert bármikor felborulhat a tervezett elképzelés. Így van ez rendezvények esetében is, főleg, ha kültéri eseményben gondolkodunk; mindig kell, hogy legyen 'B' tervünk is. Ennek tudatában készültünk erre az eseményre, és a „helyismereti sétát” a könyvtár tereiben valósítottuk meg. Természetesen nem tudtuk élethűen odavarázsolni az említett nevezetességeket, emlékhelyeket, mégis próbáltuk realizisztikus módon visszaadni az elképzeléseinket.

A beltéri vetélkedőnél is fel tudtuk használni az elkészített térképet és útvonalat, így téve érdekesebbé a benti játékot a résztvevők számára. A helyismereti kvízre való készüléshez fontos volt, hogy tudjuk, hány főre számíthatunk, így erre a programra előre vártuk a csapatok jelentkezését. Nyolc darab négyfős csoport alakult ki, melyek összetétele bár homogén volt a korosztályt tekintve, de általános iskolásoktól nyugdíjasokig sikerült bevonzanunk az érdeklődő játékosokat. A könyvtár különböző tereiben állítottuk fel a mezőkeresztesi nevezetességekről ismereteket nyújtó előadásokhoz szükséges eszközöket, – a résztvevők ppt alkalmazásának segítségével, illetve helyi művészek által készített makettek bemutatásával ismerhették meg a kiválasztott nevezetességeket. A demonstrálás után következtek az akadályok, amelyeket forgószínpad módszerrel állítottunk fel: volt helytörténeti totó, egy másik helyszínen activity tette próbára a jelenlévőket, készültünk gyorsasági próbával puzzle formájában, majd népdalokkal kapcsolatos feladványokkal próbáltuk nehezíteni a csapatok dolgát, ami annyira hatásos volt, hogy némely csoport el is énekelte a dalokat. Az akadályverseny zárásaként alsós gyerekek által rajzolt, a négy évszaktól bemutató képeket kaptak a közösségek, ezt követően Vivaldi A négy évszak című művéből hallhattak részletet, s annak felismerését a hozzá tartozó rajz segítségével felmutatásával kellett jelezniük. Az eredményhirdetés előtt, fináléként a közösen elkészített lángost együtt fogyasztottuk el.

Elmondásuk szerint minden jelenlévő nagyon jól érezte magát, szívesen részt vennének több ilyen alkalmon. Mi pedig örömmel meg is szervezzük ezt a programot ezentúl minden évben, hiszen az aktivitás növelésén túl a társadalmi összetartást is magas színvonalon formálja.

Kép(zelet)beli világunk

Rendezvényeinket rendszerint megkoronázzuk helyi művészek, festők, fafaragók, tehetséges amatőrök műveinek kiállításával. A Községek Hetén is bemutatásra került több művész alkotása, melyek, a nagy sikerre való tekintettel, több hónapon keresztül láthatóak voltak könyvtárunkban.

A *Kép(zelet)beli világunk* című kiállítás koncepciója szerint arra törekedtünk, hogy fényképek formájában mutassuk be lakóhelyünket, Mezőkeresztest, és olyan szemszögből tárjuk ezeket a fotókat a látogatók elé, amely által felkeltjük érdeklődésüket saját környezetük iránt. A *Múlt – jelen – jövő* alcímmel megrendezett bemutatót a helyi lakosok régmúltat megjelenítő fényképgyűjteményei alapján sikerült előkészíteni, majd felkértük állandó fotókiállítónkat, Szabó-Pap Mártát, hogy a kapott képek alapján próbálja a jelenlegi állapotokat saját készítésű fényképein visszatükrözni, s ezáltal láthatóvá tenni azt a változást,

amelyen városunk, városunk intézményei, utcái, nevezetességei keresztülmentek. E kiállítás óta több család is felajánlotta saját fényképkollekcióját annak érdekében, hogy a Tahy Olga Városi Könyvtár ideiglenes gyűjtőkörébe kerüljön, melyet tartós megőrzés céljából, digitalizálást és rendszerezést követően visszajuttatunk a család tulajdonába. Ez a kezdeményezés azért fontos, mert a hagyomány útján járva a folyamatos változást is nyomon tudjuk követni, és a jövőben is tervezzük ezeket a módosulásokat rögzíteni. Ezen kívül valóban azt érezzük, hogy a lakosok érdeklődése fokozódik e téma iránt, s készséggel segítik munkánkat. Sőt, kialakultak olyan kezdeményezések, amelyek a helyi értékek feltárásához vezetnek, jól mutatva a társadalmi együttműködés megindulását. Ezeknek a találkozóknak is örömmel ad helyet a Tahy Olga Városi Könyvtár, hiszen a közösség erejét meghatározó, idősebb korosztály aktivizálása a helyi közösségekben egyik alappillére a hagyomány megőrzésének és továbbadásának.

A térségi médiában többek között a kiállításról is szó esik, a BV Média Műsorszerkesztő- és Szolgáltató Betéti Társaság (BV Média Bt.) Eleven Televízió néven követi és közvetíti a régió fontos eseményeit, rendezvényeit.¹

Gyertek hozzánk vendégségbe!

Környékbeli könyvtárosok találkozója

A könyvtárak fennmaradásának legfontosabb alapfeltétele az állandó megújulás, újr gondolás, újítás, mind rendeltetésüket, mind szemléletüket, mind pedig szolgáltatásaikat tekintve. A kulturális intézményekben dolgozók tudják, hogy a lakosok, közösségek bevonása és hosszú távú megtartása az egyik legnehezebb kihívás a mai világban, így a jó gyakorlatok bemutatása és cseréje, a közösségfejlesztési módszertanok megismertetése, a szakmai együttműködések elengedhetetlenek az intézmények között. Ennek fényében hagyományteremtő céllal szerveztük meg az *I. Környékbeli Könyvtárosok találkozóját* Mezőkeresztesen, hiszen a jó gyakorlatok alappilléreinek az elemzése, átadása és folyamatos szem előtt tartása határozza meg a könyvtárak jövőbeni szerepét, funkcióját és helyzetét. Úgy gondoltuk, nemcsak a megyei vagy országos szakmai rendezvények tükrében kell ezekről a tevékenységekről, szakmai-módszertani feltárásokról, fejlesztésekről beszélni, hanem kisebb közösségekbe szerveződve is szükséges bemutatni saját jó gyakorlatainkat, megismerni egymást, egymás munkásságát, személyesebbé formálni a munkakapcsolatokat, ezáltal is gyarapítva saját és környezetünk művelődési, fejlődési lehetőségeinek tárházát. Ez az alkalom nemcsak sikeres közösségfejlesztő tevékenységnek, de rendkívül termékenynek is bizonyult.

A programot a környékbeli könyvtárak, művelődési intézmények dolgozóinak körében hirdettük meg, amely kitűnő alkalom volt arra, hogy a szomszédos térségekben (Csincse, Gelej, Mezőkövesd, Mezőnagymihály, Mezőnyárad, Szentistván, Tiszaújváros) működő kulturális intézmények munkatársai jobban megismerjék egymást, egymás szervezetét, tevékenységét és megosszák egymással ötleteiket. A közös projekt jó lehetőség volt arra, hogy Venyigéné Makrányi Margit nyugdíjas könyvtárigazgató biblioterápiás foglalkozás keretében bemutassa csapatépítő játékát, így még egyszerűbbé téve az ismerkedést. A délután további részében, bár kötetlen beszélgetés formájában, de nagyon kellemesen és a jó gyakorlatok cseréjét tekintve hasznosan telt az idő.

Úgy gondolom, az ebben a kis körben megvalósított összejövetel mindannyiunk számára meghatározó volt, eredményeinket, a kulturális intézmények ismertségét és elismerését, a helyi társadalmi problémák megvitatását célzó közösségi találkozó pozitív visszajelzésekkel zárult. Reméljük, hogy a jövőben is meg tudjuk tartani e kezdeményezésünket, amely kiváló mód arra, hogy a könyvtárak által közvetített lehetőségeket, jó gyakorlatokat, szellemi javakat mindannyian továbbvigyük és felhasználjuk a célcsoportok támogatása érdekében.



*Könyvékbeli Könyvtárosok Találkozója, Mezőkeresztes
Fotó: Vályi-Nagyné Bana Gabriella*

Kattanj a Könyvtárra is!

A Cselekvő közösségek projekt által elindított Közösségek Hete országos programorozat fontos lépcső a települések közösségformáló szerepének erősítésében, mert lehetőséget ad az intézményeknek arra, hogy régi partnerkapcsolatokat újítsanak meg, vagy új kapcsolatok kialakításához járuljanak hozzá. A szervezők remek inspirációt nyújtanak, témajavaslatokkal segítik a programok előkészítését, ezzel is megkönnyítve a rendezvénysorozatok megvalósítását. A helyi általános iskola tanáraival nagyon jó viszonyt ápolunk, így az általános könyvtárbeutatókon és könyvtári órákon kívül sok közös program színesíti együttműködésünk palettáját. A Közösségek Hete újabb alkalmat adott arra, hogy a tanárokat és diákokat bevonva csatlakozzunk a Kattanj a Könyvtárral tematikához is. Bodzán László, a médiaszakkört tartó oktató segítségével a szakkörbe járó diákok részt vettek szinte az összes programunkon, s az összetartozás jelképét megörökítve készítettek el imázsfilmjüket a Tahy Olga Városi Könyvtárban, 2017-ben, a Közösségek Hetén megvalósult rendezvényekről. E szeretettel, összefogással készült kis videót közzétettük weboldalunkon², illetve az érdeklődők számára a közösségi hálón is megtekinthető³

Ez a fajta szemlélet, amely a diákok meglátásai alapján, az általuk készített filmből sugárzik, szükséges ahhoz, hogy erősítsék bennünk, kulturális területen dolgozóknak azt, hogy jó úton járunk. Nagyon fontos megtartani, ápolni a kapcsolatokat, kiépíteni új kapcsolatrendszereket, átadni az innovációkat, bevált módszereinket, amelyekkel segítjük egymást, és támogatni, bevonnunk minden olyan közösséget, amelyek hozzájárulhatnak ahhoz, hogy értékálló jövőt tudjunk teremteni.

Mezőkeresztes: a hely, ahol a közösség érték!

Mit is jelent nyomot hagyni? Igyekezünk olyan programsorozatot létrehozni, amellyel hatást gyakorolunk az emberekre, a közösségekre, amelyek nyomot hagynak bennük, akár egy-egy kép, festmény, zene, színdarab, de akár egy mosoly által is, és szívesen visszatérnek hozzánk a jövőben. A Községek Hetén a Cselekvő közösségek projekt keretében dolgozó több kulturális közösségfejlesztő mentor is ellátogatott programjainkra, több médiában is szerepeltek eseményeink, s mi próbáltunk megfelelni a kor újdonságai, az emberek igényei által támasztott követelményeknek, remélve, hogy sikerül mély, ösztönző hatást kelteni a közösség, a kultúra láttatásában. Az országban ez alkalomból megvalósult programokról folyamatosan hírt adtak a Cselekvő Községek projekt munkatársai, a Községek Hete szervezői, több élménybeszámoló látott napvilágot, s az egyik ilyen rólunk, eseményeinkről szóló hír bennünk is nyomott hagyott: *Mezőkeresztes: a hely, ahol a közösség = érték!* címet viselő írás megtisztelő munkásságunkra nézve, s nagyon jó látni, érezni azt, hogy sikerült megvalósítani az elképzeléseinket oly módon, hogy azok másokban is örök élményt, pozitív visszaemlékezést jelentsen.

Jegyzetek

1. Amennyiben szívesen megtekintenék az erről szóló rövid összefoglalót, örömmel ajánlom az Eleven Televízió honlapjának böngészését:
https://www.web.bvmedia.hu/index.php?option=com_content&view=article&id=8259%3Akoezoessegek-hete-a-tahy-olga-varosi-koenyvtarban&catid=819%3Amezokeresztes&Itemid=93
 2. A Tahy Olga Városi Könyvtár honlapja: www.kereszteskonyvtar.hu
 3. <https://www.facebook.com/kereszteslib/videos/281765482348086/>
 4. Mezőkeresztes: a hely, ahol a közösség = érték! <http://cselekvokozossegek.hu/hogy-az-arnyekbol-is-lassuk-a-napot-elmanybeszamolok-a-kozossegek-heterol/> (Letöltés ideje: 2018. 01. 08.)
-
-

Borkuti László – Grallertné Dudás Dóra – Miklós Katalin –
Toronyi Józsefné

Közösségek Hete Miskolcon

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár 2017-ben csatlakozott a – Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében megvalósuló Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1- 15-2016- 00001 elnevezésű kiemelt projekt keretében meghirdetett – Közösségek Hete rendezvénysorozathoz.

Könyves Park

A Kaffka Margit Könyvtár munkatársai a Közösségek Hetére hagyományteremtő programot szerveztek, *Könyves park – Park utca 8.* elnevezéssel.

Az éves könyvtári munkaterv is tükrözte, hogy az ellátási körzetben, vagyis a Petneházy bérházak és az azt övező családi házas utcák, valamint az avasi lakótelepen élők számára a könyvtárosok biztosítani kívánják az élményalapú, az értékekre reflektáló, a lokális identitástudatot és társadalmi részvételt erősítő programokat. A legfontosabb törekvés az volt, hogy a Kaffka Margit Könyvtár ne csupán egy kölcsönzési hely legyen, hanem különféle érdeklődési körű és különböző életkorú személyek számára is biztosítson rendszeres szabadidős programokat.

Kapcsolatépítés, közösségszervezés – előkészítő munka

A könyvtár szomszédságában található óvodai csoportok számára rendszeressé tettük a könyvtárhasználatot, ügyességi és mozgásfejlesztő játékok bemutatásával foglalkozásokat szerveztünk, a könyvtári állomány mesekönyveinek kézbeadásával motiváltuk a gyerekeket, hogy önállóan fogalmazzák meg gondolataikat az általuk kiválasztott könyvek illusztrációról, próbálják meg kitalálni a képeskönyv tartalmát.

A környező iskolák tanulóinak bevonásával olyan akcióprogramot dolgoztunk ki, amely játékos formában ösztönözte a jelentkezőket a számítógépes hulladékok begyűjtésére. A könyvtár előtt felállított „fekete macska” maktettjébe elhelyezve – illetve a könyvtár nyitvatartási ideje alatt a könyvtárosoknak –, közel másfél hónapig lehetett leadni a

háztartásokban már hasznavehetetlen számítógépes egereket. A legeredményesebb tanulókat a szervezők a szponzorok segítségével – mind iskolai osztályok, mind egyéni gyűjtők vonatkozásában – a miskolctapolcai bobbályára szóló belépőjeggyel honorálták.

A felnőtt korosztálynak több, havi rendszerességgel megtartott, klubszerű foglalkozást szerveztünk – állandó előadókkal, de változó témakörben. A programok látogatottságának sikere azon alapult, hogy a találkozások időpontját átgondoltuk, integráltuk a városi rendezvények sorába: minden hónap második hétfőjén 16.30 órakor a *Gyógyulat Önképzőkör* programjára került sor (természetgyógyással való találkozás), minden hónap utolsó keddjén pedig Bendegúz, a kerekesszékes világbajnok előadása kezdődött 16.30 órakor. Létrehoztuk az univerzális érdeklődési körű olvasók megnyerése és aktivizálása céljából a *Nosztalgia Kft.* elnevezésű programot, ahol a K mint képek, az F mint filmek, a T mint történetek rövidítését takarta. A cél az volt, hogy a könyvtár hatósugarán belül olyan értékek kerüljenek fel- és bemutatásra, amely alapja lehet egy közösségi, a múlt megismerése szempontjából releváns dokumentumgyűjtésnek, ebből eredően a lokális identitást erősítő fotókiállításnak, csoportos filmbemutatóknak, esetleg alkalmi kiadványokban történő megjelenítésnek.

A Kaffka Margit Könyvtár munkatársai arra törekedtek, hogy a könyvtár olvasóközösségét aktivizálják, illetve olyan működő közösségekkel alakítsanak ki együttműködést, amelyek szívesen veszik éves munkatervük összeállításánál, ha könyvtári környezetben valósul meg egy-egy programjuk. Ennek alapján a könyvkészítés történetével és előállításának fortélyaisával ismerkedhettek meg a város különböző intézményeiben működő nyugdíjas közösségek tagjai. Közülük a beiratkozást követően 20–30%-ban gyakori könyvtárhasználók, vagy könyvtárunk eseményeit látogató közösség rendszeres tagjai lettek.

PR, marketing, imázsépítés

A féléves előkészítő munka adta meg az alapot arra, hogy a Kaffka Margit Könyvtár Baráti Köre elnevezésű zárt Facebook csoport tagjaival interaktív kommunikálásba kezdjünk.

Nemcsak online-alapú meghívókat, a közösségi média segítségével megjeleníthető eseményeket publikáltunk, hanem a megtartott eseményekről készített pársoros beszámolókat, fényképfelvételeket, mozgóképes tudósításokat is. Ezeknek az üzeneteknek az volt a céljuk, hogy a Kaffka Margit Könyvtárat, mint a kulturális szolgáltatási piac egyik szegmensét, brandként is értelmezni lehessen – vagyis egy olyan imázsépítő kampányba kezdünk, melynek az volt a célja, hogy a könyvtárhasználók az általunk kínált szolgáltatást részesítsék előnyben. A kampány hatása, törekvésünk helyessége visszaigazolódott a rendezvényeink látogatottságában. A közösségi média tudatos alkalmazásával a könyvtári események a befogadóképesség szabott határt. A virtuális baráti kör tagjainak száma a legfrissebb adatok szerint 1615 fő.

Könyves Park – Park utca 8. Programok közösségi összefogással

A Kaffka Margit Könyvtár 2017. május 12-re hirdette meg egész napos programját, ahová a fenti sorokban bemutatott csoportok tagjait, valamint a könyvtár baráti körét alkotó személyeket vártuk. A gazdag program megvalósításához két, az akcióterület szem-

pontjából érintett önkormányzati képviselő és néhány önzetlen vállalkozó támogatása biztosított fedezetet.

Péntek délelőtt az óvodások és kisiskolások számára nyújtottunk újszerű élményeket azzal, hogy a könyvtár előtti ligetes területen – a Park utca 8. alatt – rendeztük be a Borka játszóparkot, ahol volt állatsimogató sarok, bábelőadás és csoportos játéklehetőség. A délutáni programokra az általános iskolák felső tagozatosai és nyugdíjasok jöttek el, akik egy népszínművet és egy egészségnevelő előadást láthattak, hallhattak. A kora esti órákban a miskolci születésű, egykor népszerű nótaszerző, Dóczi József dalai csendültek fel kiváló minőségben, majd Lajos András színművész önálló estjén – az *IN VINO VERITAS – költők az igazság nyomában – szomjoltó versek és borsdalok* – dallamaira szórakozott a közönség.

A program – és a közösségi összefogás – sikerét azzal is lemérhetjük, hogy a könyvtár két munkatársa és a központi könyvtár néhány dolgozója mellett számos aktivista vett részt a lebonyolításban. Szervezetten a Magyar Rákellenes Liga miskolci csoportjának tagjai jelentek meg, akikről sok segítséget kaptunk az egészségügyi szűrések során. Nemcsak látogatóként, hanem civil aktivistaként is segítettek egykori nyugdíjas kollegáink, könyvbarátok és klubtagok.

Ezt az alkalmat emlékeztetéssé kívántuk tenni azzal is, hogy ezen a rendezvényen adományoztuk oda először az Év Olvasója-díjunkt gyermek és felnőtt kategóriában, és itt adtuk át az elismeréseket *A Kaffka Könyvtár Fekete Macskája*, azaz *Hozd el neki az egered!* akció helyezettjeinek is.



A Kaffka Könyvtár Fekete Macskája – Fotó: Fésűs Ádám

A Kaffka Margit Könyvtár közel félévszázados működése során ez volt az első egész napos közösségi program, amely alkalommal közel 500 személyt készítettünk aktivitásra, akik közvetlen interaktív kapcsolatba kerültek a könyvtárban dolgozó kollégákkal. A próbálkozás nem csak sikert, hanem tapasztalatot is hozott, melyre alapozva nagyobb rutinnal vághatunk bele az újabb, 2018. évi Közösségek Hete program szervezésébe, bízva abban, hogy a szükséges erőforrások az idén is rendelkezésre fognak állni.

Miskolci legendák

A miskolci Szentpéteri kapuban működő József Attila Könyvtár egy óvodásoknak szóló programmal csatlakozott a Közösségek Hetéhez. Az ajánlott programjavaslatok közül az *Ünneplőben – Ünnepek a településen* témát választottuk, mely városunk történetéhez, a helyi közösségekhez kapcsolódó hagyományok, ünnepek, legendák, történelmi események felelevenítését tűzte ki célul. Rendezvényünk a *Miskolci legendák – játékos foglalkozás óvodásoknak* címet kapta, mely során *A tapolcai hattyúk* című történetet dolgoztuk fel meseposztó segítségével, gondolatban Miskolctapolcán barangolva.

A legenda az Apáczai Csere János-, Szabó Lőrinc-, illetve Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Prima-díjas Csorba Piroska és Fedor Vilmos által írt *Miskolci legendák* című könyvben található meg, mely hatvannégy, csakis Miskolchoz és a város környékéhez kötődő történetet tartalmaz. A szerzők fontosnak tartották, hogy összegyűjtsék a legendákat, mert a hagyományok, a gyökerek megismerése összekötő kapocs a nemzedékek között. Segítségükkel erősebb kötődés alakulhat ki az emberekben lakóhelyük iránt, rácsodálkozhatnak arra, hogy a mindennapjaikban előforduló helyszínekhez, épületekhez, természeti szépségekhez, bizonyos személyekhez milyen legendák kapcsolódnak. Ennek köszönhetően a könyv a miskolciak körében nagy népszerűségnek örvend.

A kiválasztott legenda, melyet Csorba Piroska írt, egy szép, régi szerelmes történet, amely a tapolcai park jellegzetes, közkedvelt helyszínéhez, a csónakázótóhoz kötődik. Elmeséli, milyen rejtélyes módon jelentek meg a gyönyörű fehér hattyúk a tó vizén, melyek ma is az odalátogatók kedvencei közé tartoznak.

A legenda megismertetéséhez az egyik jól bevált gyakorlatunkat, a meseposztós történetfeldolgozást használtuk fel, amely az óvodás, kisiskolás csoportok kedvelt könyvtári foglalkozása. Az előadáshoz szükség volt egy kb. 80x100 cm nagyságú, posztóval bevont táblára, valamint a szereplők filcből készített figuráira.

A csoport köszöntése után, a gyerekek életkorának megfelelően rövid beszélgetés folyt a legendáról, Tapolcáról, ami a témára való ráhangolódást segítette. Ezt követően a könyvtáros elkezdte a tapolcai hattyúk történetének mesélését. A táblán a mese nyomán folyamatosan változott a kép, megelevenedett a történet. Az óvodások nagy érdeklődéssel figyelték az előadást, majd a saját szavaikkal elmesélték a történetet és a számukra idegen szavakat, fogalmakat átbeszélték a foglalkozás vezetőjével. Ez lehetőséget adott a helyes és helytelen cselekedetek megítélésére, önálló véleményük megfogalmazására a történetben megjelenő szereplők magatartásáról, cselekedeteiről. Ezután az önként jelentkező gyerekek a meseposztó segítségével dramatizálták, többször újrajátszották a legendát. Szívesen vállaltak szerepet és bújtak bele egy-egy szereplő bőrébe. A filcfigurák használata a kisgyermek számára is egyszerű volt, mivel könnyen mozgathatóak, síkbábként használhatták őket. A program végén a gyermekek papírtányér, madártollak és színes papír felhasználásával képként elkészítették a tapolcai hattyúk „mását”, melyeket örömmel vittek haza. A pedagógusoktól pozitív visszajelzést kaptunk, a gyerekek többször emlegették a foglalkozást. Több óvodás számolt be róla, hogy a legenda megismerésének hatására családjukkal ellátogattak Miskolctapolcára.

Az volt a célunk, hogy a gyermekekkel megismertessük városunk szellemi, kulturális örökségét, jellegzetességeit és hagyományait. A foglalkozás során használt módszerek elősegítették a gyermekek olvasáskultúra- és szövegértés-fejlesztését, szókinccsének gyarapítását, támogatták értelmi, erkölcsi és esztétikai, valamint együttműködési és problémamegoldó képességének fejlődését.

Könyvtári majális

Az intézmény központi épülete a Könyvtári majális megrendezésével a Közösségek Hete rendezvénysorozat „A kultúra csarnokai – nyílt nap” elnevezésű programeleméhez csatlakozott.

Az intézmény kitarta kapuit, tereit a különböző korosztályok számára. A könyvtári fesztivál szabadtéri nyitottsága mellett az intézmény különböző részlegeinek megismerésére is lehetőséget teremtett a játékos vetélkedőre benevezett mintegy 70 csapat számára, mely családi és baráti közösségekből verbuválódott.

Ha május, akkor Könyvtári majális – ennek, a központi könyvtárbeli „közmondásnak” a létjogosultságát bizonyítja az elmúlt három évben (2015, 2016, 2017) megrendezésre kerülő vidám, szórakoztató, irodalmi kötődésű programokat kínáló szabadtéri könyves fesztivál, a Könyvtári majális.

Az első, 2015-ben megrendezett könyves fesztivál létrejött jól illeszthető az intézmény megújulási, innovációs törekvéseibe, valamint egyedi példája az intézmény többarcúságának is. A könyvtár fontos küldetésének tartja – természetesen a hagyományos tevékenysége és szolgáltatásai mellett – a szabadidő tartalmas eltöltésének könyvtári, adott esetben a könyvtár falain túli helyszíneként tudatosítani a jelenlegi és leendő felhasználóban az intézmény „százlábúságát”.

Az emberiség számára a tavasz egyfajta újjászületést, megújodást hoz. Az intézmény a könyvtári majális megrendezésével ezt a megújulást, és a szabadtéri programok könnyed és kötetlen előnyét kihasználva igyekezett népszerűsíteni az olvasást, a könyveket, a kulturális értékeket.

A könyvtár mindhárom eddigi majálisán a gyermektől az idősig minden korosztály megtalálhatta a maga számára a leginkább értékes elemet, „gazdagodási” lehetőséget. A megrendezésre kerülő szabadtéri könyvtári fesztiválok mindegyike nagy népszerűségnek örvendett, és méltán lett a város kulturális életének egyik meghatározó tavaszköszöntő programja, mely évről évre a város napjához (május 11.) kapcsolódik. Mindhárom majális a játék, a szórakozás, és legfőképp az irodalmi élmények köré szerveződött, valamint a könyvtárban rejlő egyedi lehetőségekre hívta fel a figyelmet.

Ezek a szombati könyvtári napok az intézmény minden korosztályt megcélzó sokszínű tevékenységének egy napba sűrített szabadtéri „esszenciái” lettek. A fesztiváljellegű program rendhagyó formában, „májusfában” kínált irodalomnépszerűsítést, igényes szórakozást, kézművességet, előadásokat és játékot a család minden tagjának, ugyanakkor a könyvek által közvetített értékek megkerülhetetlenségét is hangsúlyozta. A könyvtári majális fő helyszíne a könyvtár központi épülete előtti tér, valamint a mellette található Népkert volt, amely Miskolc belvárosának legnagyobb és legnépszerűbb parkja. A külső helyszín jó lehetőséget teremt az intézmény népszerűsítésére is. Ebben a milióban kötetlenül, időtől nem sürgetve lehetett hozzájuttatni a résztvevőket irodalmi, zenei élményekhez, segíteni a kézműves és egyéb készségek kibontakozását, valamint indirekt módon információt adni a könyvtár szolgáltatásairól, a könyvtárban rejlő életminőséget javító lehetőségekről.

A könyvtári fesztiválok előadói a mai magyar kortárs felnőtt és gyermekirodalom, valamint a zene legjelesebb és legnépszerűbb képviselői voltak. Az előadók, közreműködők országosan vagy városszerte ismert művészek, akiknek előadásai valódi értéket képviselnek, és igazi irodalmi, zenei csemegét szolgáltattak. Néhány név – a teljesség igénye

nélkül – az eddig fellépő írók és költők közül: Fecske Csaba, Grecsó Krisztián, Kiss Ottó, Lackfi János, Vörös István, Zalán Tibor, Bosnyák Viktória, Finy Petra, valamint fellépett még a nagyhírű Kolompos együttes, a Kávészünet zenekar, a Kalamajka bábszínház és az Aranykapu társulat.

A családi vetélkedők is nagyon népszerűek voltak minden évben. 2017-ben már 70 csapat nevezett be a játékba. Ezeken a játékos megmérettetéseken ismert meseregények ihlette próbák vártak a résztvevőkre. A nyeremények ötletét a művek témái adták: Fésűs Éva „palacsintás királya” a palacsintát, Csukás István Keménykalap és krumpliorr című műve a fagyaltot, Gombóc Artúr pedig a csokoládét.

A népi mesterség bemutatók és játszóházak sátrai is megteltek a helyi Fügedi Márta Népművészeti Egyesület mestereinek jóvoltából. Bőrművességgel, fazekassággal, nemezeléssel ismerkedhettek a gyerekek és a felnőttek. Az intézmény könyvtészetének munkatársai irányításával pedig saját készítésű könyvvel is gazdagodtak a lelkes „könyvesek”. Az intézmény előtti téren felállított különböző fejlesztő játékokkal felszerelt játszóparkok is telt házzal üzemeltek minden évben.

A majálisok unikális voltát bizonyítja – többek között – az is, hogy a középiskolás korosztályt is meg tudta szólítani résztvevőként és közreműködőként is. Vörös István kreatív írásra buzdította a tiniket, Grecsó Krisztián pedig középiskolás rajongóival élte át a találkozás és az irodalom élményét. Az intézmény iskolai közösségi szolgálatos diákjai pedig lelkes segítők voltak a majálisok rendezvényeinek.

A majálisok sikerét az őszinte gyermeki kérdések bizonyítják. A gyermekkönyvtárba látogatók már most kérdezik: ugye lesz ebben az évben is majális?



A színpadon a Kolompos együttes – Fotó: Fésűs Ádám

A II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár valamennyi könyvtárában a Közösségek Hetén kívül is számos olyan közösségépítő tevékenység, könyvtári programszervezés valósul meg, amelyekből most rövid ízelítőt adtak a projekthez csatlakozó munkatársaink.

Közösségek Hete a Vörösmarty Mihály Könyvtárban

A könyvtárak – együttműködve a kultúra közösségi tereivel és közgyűjteményi, közművelődési megjelenési formáival – sokrétű feladatot látnak el. A könyvtár a helyi társadalom tudásközpontja. Integráló szerepe megkerülhetetlen, hiszen a rögzített tudás gyűjtőjeként és szolgáltatójaként a település információs bázisa.

A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 projekt hagyományteremtő rendezvénysorozata a Közösségek Hete, melynek központi gondolata a közösségi kezdeményezés, a társadalmi együttműködés, az aktív szerepvállalás, a nyitott, befogadó társadalom eszményének népszerűsítése. 2017. május 8–14. között a Közösségek Hete keretében könyvtárunk több részlegében, tagkönyvtárban szerveztünk a helyi közösségekhez köthető, többségében a „Szakmai közösség bemutatkozása” altémához kapcsolódó programokat.

A Központi Könyvtár Olvasóterme, a Mészöly Géza utcai Tagkönyvtár és a Széna téri Tagkönyvtár közös szervezésében 2017. május 11-én *A könyvtárban otthon vagyunk* címmel beszélgető estet szerveztünk, amelyet a helyi szakmai közösségek bemutatkozásának szenteltünk. Három, egymástól különböző helyi csoport, az Ősfehérvár Alkotóközösség, a Mészöly Géza utcai Tagkönyvtár kézimunka szakköre és a Széna téri Tagkönyvtár számítógépes klubja mutatkozott be. A két alkotócsoport közös kiállítás keretében mutatta be egymásnak munkáit, a számítógépes klub vezetője pedig vetítéses előadást tartott a klub működéséről.

A Központi Könyvtár Helyismereti csoportja május 11-én *Honismeret – fotózás* címmel szervezett közös kiállítást a Fejér Megyei Honismereti Egyesület és a MÁV Fotókör tagjainak munkáiból.

A Közösségek Hete „Ilyenek voltunk, ilyenek vagyunk – Közösségünk egykor és ma” altémájához kapcsolódóan a Központi Könyvtár Zenei és számítógépes részlegében 2017. május 8-án várták az érdeklődőket a Vörösmarty Mihály Könyvtár múltját és jelenét bemutató fotókiállítással, *Múlt és jelen – egy kockában* címmel. A kiállítás anyagát a Hely-

ismereti csoport archívumából származó fotókból állították össze, melyek a régi idők felejthetetlen pillanatait is felidéztek.

A Közösségek Hete „Gyertek hozzánk vendégségbe! – Bemutatkoznak az intézmények közösségei” altémájához csatlakozott a Pedagógiai Szakkönyvtár, amely május 11-én irodalmi teadélután szervezett Szabó Magda „könyveinek társaságában” a Művészetek Háza kézimunka szakkörének tagjai számára, akik a program keretében jó hangulatú beszélgetést folytattak Szabó Magda írói munkásságáról.



Irodalmi teadélután

A Budai úti Tagkönyvtár 2017. május 12-től mutatta be a székesfehérvári Kárpitszövő Kör tevékenységét a *Színek és formák* című kiállítás keretében. A Kárpitszövő Kör tagjai két-két alkotással járultak hozzá a kiállítás anyagához.

A Tolnai utcai Tagkönyvtár *Testvérvárosunk Opole* címmel szervezett kiállítást május 8–14-ig. Az opolei testvérkönyvtárból az elmúlt évben érkezett delegáció prospektusaiból és a könyvtár gyűjteményéből származó útkönyvekből összeállított kiállítással mutatták be a tagkönyvtárba látogatóknak Opole és a környéke nevezetességeit, érdekességeit.

Az Ósfehérvár Alkotóközösség és a Vörösmarty Mihály Könyvtár együttműködése

A Közösségek Hete központi gondolata a közösségi kezdeményezés, a társadalmi együttműködés, melyet könyvtárunkban kiemelkedő módon képvisel az Ósfehérvár Alkotóközösség. Az Alkotóközösség abból a célból jött létre, hogy összefogja az alkotni vágyókat, akik kedvelik az irodalmat, művészetet és a kulturális programokat.

Az alkotóközösség létrehozója Sipos Mari, közel ötven éve él Székesfehérváron. Gyermekkora óta kedveli az irodalmat, a verseket és a képzőművészetet. Először azzal a szándékkal kereste meg a Vörösmarty Mihály Könyvtárat, hogy irodalmi estet szervezzen versei bemutatójának. Azóta, immár két éve, sikerrel szervezi a könyvtárban az irodalmi

esteket, festmény- és fotókiállításokat. Az Ósfehérvár Alkotóközösséget közösségépítő szándékkal, a kultúra ápolása és fenntartása céljából közkívánatra hozta létre 2016-ban.

Az alkotóközösség programjaira meghívottak évtizedes munkássága példaértékű. A kulturális programokon író, költő, újságíró, fotós, zenész, énekest, vállalkozót, órásmestert, fegyverkovácsot, esztétát, tanárt, orvost, ügyvédet, történészt és olimpikont ismerhettek meg a résztvevők. A színvonalas zenés, verses irodalmi estek, kiállítások sok érdeklődőt vonzottak és vonzanak a Vörösmarty Mihály Könyvtár Olvasótermébe. A rendezvények sikeresnek bizonyultak, ezért a folyamatosság biztosítása érdekében a könyvtár együttműködési megállapodást kötött az Ósfehérvár Alkotóközösség vezetőjével, melynek értelmében havi rendszerességgel egy-egy festménykiállítás, illetve zenés, verses irodalmi est kerül megrendezésre.

A programok olyan célközönségnek szólnak, akiket évtizedes barátság vagy munkatársi kapcsolat köt össze. A legidősebb nemzedéktől a legfiatalabbig mindenki részt vesz, akár mint bemutatóalkotó, akár mint néző. Itt mindenki megmutathatja, mit alkot, milyen értéket képvisel, mi az, ami foglalkoztatja.

2016 novemberében jelent meg *A szeretet ajándéka* címmel Sipos Mari első verseskötete. A saját tervezésű könyvhöz az előszót Bakonyi István, József Attila-díjas irodalomtörténész írta. A kötet bemutatóján Csató József újságíró köszöntötte Sipos Marit. Az esten a szerző unokái, Domonkos és Boglárka is szerepelt, akik tehetségüket versek, mesék előadásával mutatták be.

A költészet napja alkalmából, 2017. április 11-én az alkotóközösség versmaratonot szervezett a könyvtár olvasótermében. Az ünnepi program részeként, József Attila emlékére pályázatot hirdettek, melyre a résztvevők egy-egy verssel, írással, József Attilát ábrázoló képzőművészeti alkotással jelentkezhetek. A versenyen a beadott munkák közül három-három helyezett és két-két különdíjas kapott értékes és hasznos ajándékot a könyvtártól és az alkotóközösségtől. Az irodalmárok szakmai zsűrijének vezetője Táncsics Mihály leszármazottja, a Székesfehérváron született Stancsics Erzsébet író, költő volt. A portrék értékelésében Bajkai Braun Géza festőművész, restaurátor döntött. Az írás kategóriában az első helyezett Dabóczy Gergely lett József Attilához írott versével; a képzőművészeti alkotás kategóriában pedig a szakmai zsűri Kő Cecília tusrájzatát ítélte a legjobbnak.

2017 szeptemberében az Ósfehérvár alkotóközösség vendégei Lovag Bornemisza Attila író, költő, esztéta, a Cserhát Művész Kör elnöke, Bartók Anikó író, költő és Kascák József, Art-díjas festőművész voltak. A kiállítással egybekötött irodalmi est alkalmából a művész a könyvtárnak adományozta az általa festett Vörösmarty Mihály-portrét, mely azóta az olvasóterem falát díszíti.

Az 1956-os forradalomra és szabadságharcra való megemlékezés kapcsán került sor Fazekas Balázs fegyverkovács, díszfegyver készítő bemutató előadására. A fiatal szakember beszélt az általa készített harci eszközökről, de bemutatásra kerültek azok a miniatűr figurák is, melyeket a forradalom eseményeit felidéző *Szabadság, szerelem* című film forgatásához készített.

2017 decemberében karácsonyi kiállítással egybekötött zenés, verses irodalmi délutánt szervezett az Ósfehérvár Alkotóközösség, melyen a tagok a szeretetről, az összetartásról, a közösség fontosságáról szóló versekkel, írásokkal, képzőművészeti alkotásokkal szerepeltek. Az évadzáró karácsonyi program egyben egy festménykiállítás megnyitója is volt, ahol Brilló Erzsébet, Ősi Kovács-emlékermes, Art-díjas festőművész mutatkozott be. A könyvtár részéről Vasné Borsos Beáta Báborka igazgató asszony könyvajándékkal,

virágcsokorral köszönte meg az Ősfehérvár Alkotóközösség vezetőjének, Sipos Marinak a több mint két éve tartó szervezőmunkát. Egyben megköszönte a közönségnek azt, hogy kíváncsian és érdeklődve követik a programokat minden alkalommal a könyvtár olvasótermében.



Az Ősfehérvár Alkotóközösség a karácsonyi programon

Összefoglaló

A Vörösmarty Mihály Könyvtár Fejér megye legnagyobb nyilvános könyvtáraként, tudás- és közösségi központjaként küldetésének tekinti, hogy a lakosság lehető legszélesebb köre számára biztosítsa a feltételeket a magyar és egyetemes kultúra megismeréséhez, a folyamatos önműveléshez, a szabadidős tevékenységhez, valamint lehetővé tegye az információkhoz való szabad hozzáférést. Kiemelt feladatának tekinti a gyerekek és a fiatalok olvasáskultúrájának javítását, a pedagógusok szakirodalommal való ellátást, a digitális írástudás fejlesztését, a helyismereti anyagok gyűjtését és közvetítését, az esélyegyenlőség biztosítását és a megye települési könyvtárainak szakmai támogatását.

A Közösségek Hete idején változatos programokat kínáltunk az érdeklődőknek: irodalmi teadélután, fotókiállítás, kézimunka szakkör munkáiból és kárpitszövő kör munkáiból kiállítás, testvérvárosi kapcsolatot bemutató kiállítás, és három civil szervezet közös bemutatkozása. Programjaink ajánlásai megjelentek plakáton, honlapunkon, Facebook oldalunkon, a Közösségek Hete honlapján, a Közösségek Hete Facebook oldalán és a helyi médiában. A Közösségek Hete rendezvénysorozat végén a helyi tévé híradójában is látható volt egy másfél perces összefoglaló.

Jegyzet

A cikkben közölt fotók tulajdonosa a Vörösmarty Mihály Könyvtár és az Ősfehérvár Alkotóközösség. A fotókat készítette: Horváth Hella, Lászlóné Lakner Lilla és az Ősfehérvár Alkotóközösség, Székesfehérvár. A fotók közzlése az Alkotóközösség beleegyezésével történt.

„Egy csepp a tengerben”

Közösségek Hete a Ceglédi Városi Könyvtárban

Cegléd Pest megye déli részén, az Alföld kapujában helyezkedik el. A Ceglédi Városi Könyvtár főépülete a város központjában található, itt működik a könyvtár felnőtt részlege. A gyermekkönyvtár és az ifjúsági könyvtár a főépülettől nem messze lévő Gubody utcai régi, szép műemlékjellegű épületben található. Könyvtári részlegeink több mint 111 ezres könyvvállománnyal, számos folyóirattal és audiovizuális dokumentummal, rendszeres irodalmi és ismeretterjesztő előadásokkal, kulturális rendezvényekkel várják a látogatókat. Intézményünk Cegléd és a térség meghatározó közösségi tereként mindenki számára elérhető, a kor igényeinek megfelelő, értékteremtő szolgáltatásokat nyújt. Fontos feladatunknak tekintjük a közösségépítést, különös tekintettel a gyermekek és a fiatalok körére. A Közösségek Hetéhez, a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg – hagyományteremtő országos rendezvénysorozatához is ezért csatlakoztunk. A Közösségek Hete a változatos programokon keresztül, feketén – fehéren – színesen, s benne valódián megmutathatta közösségeink aktív tevékenységeit, méltó módon képviselve a Közösségek Hete szellemiségét.

A Gyertek hozzánk vendégébe! – Bemutatkoznak az intézmények közösségei programelemhez való csatlakozás is lehetőséget adott arra, hogy bemutathassuk a Cegléd városában működő civil csoportokat, civil szervezeteket, és megmutassuk, hogyan lehet közösen egy célt alkotni. Példaértékű közösségi tevékenységekkel ismertettük meg az érdeklődőket, az anyanyelvápolók, nyelvi klubjaink találkozóján. A Katica babajátszó foglalkozásra meghívtuk a ceglédi Otthon Segítünk Alapítvány önkénteseit, hogy a kisgyermekes családok megismerkedhessenek a segítő szolgálat tevékenységével.

Közösségi élet az intézményen belül, nyitottság az olvasók igénye felé programcímmel mutatkozott be az Anyanyelvápolók klubja.

Anyanyelvápolók klubja

A csoport 2007. október 8-án alakult meg gyakorló és nyugdíjas pedagógusokból, illetve más érdeklődőkből a könyvtárban. A klub vezetője nyugdíjas magyartanár, az Anyanyelvápolók Szövetségének tagja. A csoport célja az anyanyelv ápolása, a szép, értő magyar beszédre nevelés. A tagság 8–10 főből áll, a foglalkozásokon hol kevesebb, hol több résztvevővel, akik havi egy alkalommal találkoznak. Az elmúlt közel 10 év alatt a klub három alkalommal nyert a Kazinczy Alapítványtól Kazinczy-jutalmat, egy alkalommal pedig Péchy Blanka-jutalmat.

A Közösségek Hetére bemutató foglalkozással készültek a csoport tagjai, melyre hívták és várták az érdeklődő magyartanárokat, s másokat is. A foglalkozáson a bemutatózónán túl megoldották a „Szórol – szóval” rádióadás legutóbbi aktuális nyelvi feladatait. Interaktív módon bekapcsolták a hallgatóságot egy rövid nyelvi játékba, s tájékoztatták az érdeklődőket a csoporthoz való csatlakozás lehetőségéről.

Játssz velünk! – Katica babajátzó

A Ceglédi Városi Könyvtárba járó emberek – legyenek azok gyerekek, édesanyák, édesapák, nagymamák vagy nagypapák – a gyermekkönyvtári közösség tagjai. A könyvtár szolgáltatásaival és programjaival ezt az összetartozást erősíti, ahol nemcsak a gyerekek fontosak, hanem a család minden tagja. A gyermekkönyvtár egy olyan hely, amely a ceglédi és a környékbeli családok sok problémájára megoldást kínál. Olyan hely, melynek révén közösségek, barátságok szövődhetnek. Családias hangulat, tiszta és rendezett környezet, segítőkész könyvtárosok várják az olvasókat.



Katica babajátzó – Fotó: Antal Bettina

Egy kisbaba születésével nemcsak baba születik, hanem a baba születésének pillanatában Édesanya és Édesapa, azaz egy Család születik! Ez adta az ötletet arra, hogy – az aprónépet is megszólítva – a gyermekkönyvtár Mesefoglalkoztató-termében létrejöjjön a ma már több éves múltra visszatekintő *Katica babajátzó* foglalkozás.

A foglalkozás során csak magyar, népi ölbeli játékokat játszunk az anyukákkal – szem előtt tartva, hogy mindvégig a gyermekek a főszereplők –, melyeknek anyaga mindig igazodik az évszakokhoz és az ünnepekhez. Ezeket a játékokat kellő időt, ismétlést rászánva játsszuk, úgy, ahogy annak idején nagymamáink tették, annak érdekében, hogy létrejöjjön az igazi játékelmény.

Az ölbeli játékokat régen bizalmi és kapcsolatteremtő játéknak is hívták, nem véletlenül. Ezekben a játékokban minden együtt van, amire a babának a legnagyobb szüksége van: testkontaktus-testközelség, érzi az édesanya illatát, közlőről látja az arcát, hallja az anyukája hangját, látja, hogyan ejti ki a szavakat, látja a mosolyát, mélyen bele tud nézni a szemébe, miközben az édesanya ringatja, lovagoltatja, felemeli, lógáztatja, hintáztatja. Ha a kicsi megkapja az első három évben azt az érzelmi biztonságot, amire szüksége van, nyugodt, kiegyensúlyozott kisgyermekké, majd felnőtté válik, képes lesz az udvarias, személyes kapcsolatok kialakítására.

A *Katica babajátzó*-foglalkozás elindításakor arra törekedtünk, hogy egy elfogadó, befogadó, támogató közösségnek teremtsük meg a feltételeit. Az eltelt évek minket igazolnak, könyvtárosként hálásak vagyunk az édesanyáknak, a nagymamáknak azért, hogy ítékezés nélkül végighallgatják egymást. Soha egyetlen megvető kifejezés, lenéző tekintet miatt sem kellett rosszul éreznünk magunkat.

A kis csapat úgy fogadja az újonnan érkező anyukákat, mintha azok mindig oda jártak volna. Van olyan család, amely hosszú hónapokon át szinte minden alkalommal megjelenik a foglalkozásokon, és van olyan, aki ritkábban jön el. Minden érkezőnek nagyon örülünk, és nem várjuk el, hogy mindig ott legyenek, hiszen tudjuk, hogy kicsi gyerekekkel szinte lehetetlen előre tervezni.

Egy nagy család vagyunk, a szülők bizalommal fordulnak felénk és a többi anyuka felé is. Mindenki elhozhatja gondjait, nehézségeit, kételyeit. Bátran felvállalják, hogy nem tökéletesek, ők is hibázhatnak. Ez a bátorság és nyíltság megteremt egy olyan hangulatot, amibe jó megérkezni, amiben elengedhetjük magunkat. Sőt elhihetjük, hogy saját tökéletlen személyiségünk az, ami szerethető, jó emberré és anyává tesz bennünket.

A Közösségek Hete Flash mob programeleméhez való csatlakozás *Kéz a kézben* címmel kifejezte a közösségi összetartozás érzését. Ez a nap is bebizonyította, hogy remekül tud együttműködni a városban a könyvtár Ifjúsági könyvtára és az Új Nemzedék Ceglédi Közösségi Tér.

Kéz a kézben-flashmob

Szerettünk volna valami nem szokványos, és a járókelőket is (jó értelemben) megdöbbentő produkciót kitalálni és bemutatni. Így született meg a „táncos villámcsődület” gondolata. Nem akartunk elsősre bonyolult mozgásformát választani, így Michel Telo *Nosa Nosa* című számát és annak koreográfiáját tanultuk meg. A flashmob-jelleg abban is megmutatkozott, hogy a résztvevők azon a napon verbuválódtak, aznap tanulták meg a lépéseket, és véletlenszerűen a város több pontján, a könyvtárhoz közeli helyszíneken adtuk elő a produkciót. Csapatunkban voltak felnőttek, általános- és középiskolások. Mindenkinek nagyon nagy élmény volt ez a megmozdulás.

A résztvevők hátára került a KÖZÖSSÉGEK HETE felirat egy-egy betűje. (Ezeket a kartonlapra festett színes „óriás” betűket előző héten festettük az ifklub tagjaival.) Volt, aki a produkció hangosításáért felelt vagy felvételt készített. A villámcsődületünkről

közzétett néhány perces videónak rengeteg kedvelője akadt a Facebookon. A fiatalok körében napokig téma volt ez a közösségi kezdeményezés. Jól sikerült az „ötletes megdöbbentés”.¹

Az „Ilyenek voltunk, ilyenek vagyunk” – közösségünk egykor és ma programelemhez az *Életünk a múltban és a jelenben – Pillanatképek a Ceglédi Városi Könyvtár életéből* címmel kapcsolódtunk.

Életünk a múltban és a jelenben – Pillanatképek a Ceglédi Városi Könyvtár életéből

A paravánon a könyvtárról készült fotók – 1958-tól napjainkig – a tárlókban beiratkozási naplók, prospektusok, meghívók, régi könyvek voltak láthatóak. A kiállítás segítségével a látogatók bepillantást nyerhettek a könyvtár történetébe. Megismerkedhettek a helyismereti gyűjtemény kincseivel, olyan adathordozókat láthattak működés közben, melyekkel már alig, vagy egyáltalán nem találkozhatnak. A lemezjátszó, mikrofilm leolvasó számukra már ismeretlen eszköz, de éppen ezért találták ezeket érdekesnek. Közben egy kis ízelítőt kaptak a város történetéből, hallhatták Kossuth Lajos hangját a régmúlt időkből.

Így születnek közösségek

A következőkben néhány jó gyakorlatot mutatunk arra, hogyan tudnak az egy-egy rendszeres programon, klubfoglalkozáson részt vevők közösséggé, rendszeresen visszatérő látogatókká válni. Időnként elhangzik, hogy a fiatalok érdektelenek, nehéz megmozgatni őket, pláne megnyerni olvasónak, rendszeres látogatónak ezt a korosztályt. Néhány pozitív példán keresztül szeretnénk bemutatni a 2017-es évben működő klubjaink és közösségi megmozdulásaink közül azokat, amelyek nálunk beváltak, eredményesek.

Társasjáték klub

Társasjáték klubunk 2016 novemberében alakult. A kezdeményezés egy olvasónktól indult, aki a felnőtt könyvtárban szeretett volna klubot indítani. Sajnos érdeklődés hiányában ez nem valósult meg, de nem adtuk fel, és meghirdettük az ifjúsági könyvtárban. Örömmel tapasztaltuk, hogy a fiatalok játékkedve töretlen. Minden héten pénteken 15 órától 18 óráig társasozunk, alkalmanként 8–10 fő játszik. Többször előfordul, hogy a könyvtárba kölcsönözni betérők csatlakoznak egy-egy játékra, majd visszatérnek máskor is. 2017 januárjában egy új játékmester került a klub élére, és a korábbi stratégiai játékok helyett a kooperatív, történetvezérelt táblás kalandjátéké lett a főszerep. Saját játékgyűjteményét is elhozta ezekre az alkalmakra, így jelentősen bővült az Ifjúsági könyvtár szerény társasjáték kínálata. Szeptemberre már olyan népszerű lett, hogy kibővítettük klubunkat, és felnőttek számára is szervezünk játékesteket, kéthetente pénteken 17 órától általában 21 óráig. A tagok 22 és 35 év közötti fiatal felnőttek. A jó ötlet gyorsan terjed, és folyamatosan csatlakoznak hozzánk újabb tagok és már hosszabb távú célokat is tűzött ki magának a csoport. Nemcsak a játék élményét tapasztalhatjuk meg hétről hétre, de maga a játékkészítés is rendszeressé vált. Fiatalok és idősebbek együtt készítették a táblákat és figurákat, nagy élmény volt látni a generációk ilyenfajta együttműködését. A játékkészítés közben megismerkedtünk a játék fortélyaisal is. Eddig összesen 10 tábla készült, amelyek-

kel már házibajnokságot tudtunk rendezni, és tervezzük, hogy a szomszédos településekre is elvisszük a tábláinkat és ismereteinket erről a játékról.

A játékok a kikapcsolódás, szórakoztatás mellett a fejlesztést és ismeretszerzést is szolgálják. A *Gazdálkodj okosan* társasjáték arra tanít, hogyan kell takarékoskodni, pénzt beosztani. A játék során sok olyan helyzet adódott, amikor a fiataloknak rá kellett döbenniük, nem is olyan egyszerű önmagunkat vagy családunkat eltartani. Nekünk, könyvtárosoknak is tanulságos volt, mert nem gondoltuk, hogy mennyi mindennel nincsenek tisztában a fiatalok, vagy hiányosak az ismereteik, mint pl. hogyan fizetünk be csekket, mi mindenért fizetünk havonta, mi létfontosságú és mi nem. Bebizonyosodott számunkra, hogy a játék hatékony módja annak, hogy ismereteket adjunk át fiataljaink számára a hétköznapi élet dolgairól is.



Tekeredik a kékgyő az ifi-ben – Fotó: Jeneiné Ecséri Mariann

Ceglédi Anime Fan Klub

Ifjúsági könyvtárunk egyik „lakója” nagy rajongója az anime műfajnak, stílusnak. Az ő közreműködésének a segítségével alakult meg 2017 márciusában a *Ceglédi Anime Fan Klub*. Az elején még főként arra építettünk, hogy különféle játékok segítségével közösséget kovácsoljunk, és jobban megismerjük egymást. Az *Anime csoporttal* saját történetet kezdtünk írni, de olyan sokan lettünk, hogy feladtuk ezt az ötletünket. Több alkalommal hívtunk vendéget, mint például Attist vagy éppen Moór Márton. Megismerkedtünk a japán kultúrával, a japánok ételével, szokásaival. Rendeztünk kiállítást az általunk készített maszkokból, cosplay-ekből. Terveztük, de sajnos eddig még nem valósult meg, hogy meglátogatunk más anime csoportokat. Jelenleg 32 aktív tagja van a klubnak a 13 évestől a 25 évesig. Alkalmanként 10–18-an találkozunk. Ezzel a kezdeményezéssel olyan embereket tudtunk megszólítani, akik korábban nem jártak a könyvtárba, és nem is gondolták, hogy milyen gazdag manga könyvkínálat található ott. A kialakult jó közösség mellett új beiratkozott olvasókat is nyertünk a klub megalakulásával és működésével.

Hosszú Péntek

Több éve havi rendszerességgel rendezzük meg a *Hosszú Péntek* klubfoglalkozásunkat. Azért nevezzük Hosszú Pénteknek ezeket az alkalmakat, mert ilyenkor 17 óra helyett általában 21 óráig tartunk nyitva pénteken. Az éppen aktuális szokások, ünnepek mellett – Anti Valentin- nap, farsang, Halloween, karácsony – keresünk olyan témákat, amelyek foglalkoztatják a fiatalokat. A foglalkozások az olvasási szokások kialakítását is erősítik, hiszen számos olyan résztvevője van az összejöveteleknek, akik korábban nem olvastak.

Bázis Hatóság

A kialakult csoport célja a graffitik behatóbb megismerése, valamint meghökkentő és figyelemfelkeltő akciók szervezése. 2017 első felében egy moha-graffiti készítése valósult meg a gyermekkönyvtár udvarán. Főként olyan fiatalokból álló csoportról beszélünk, akik maguk is elköteleződtek a különféle művészeti ágak megismerése iránt. Megmozdulásunk eredményesnek bizonyult, a helyi sajtó is felfigyelt ránk. A mohából készült alkotás értéke, hogy mindenki belevihette saját elképzelését, és valódi közösségi munka volt. Így született meg egy óriás bagoly képe és egy ifi-felirat a gyermekkönyvtár udvarán lévő szomszédos épület hátsó falán. Az előkészületi munkánk során egy közel 30 km-es mohagyűjtő túrát tettünk Cegléd és Ceglédbercel között. Vidám hangulatú, nagyon jó csapatépítő program volt. A nagy „mű” elkészülte után is adódott feladat, hiszen a nyári melegben folyamatosan kellett locsolni a mohát. Jövőbeni terveink között szerepel továbbá „moha-alkotások” készítése.

Kitartó és eredményes munkánknak köszönhetően, több olyan sikeres, egymástól független aktív csoportot tudtunk kialakítani könyvtárunkban, melyek a városi közösségben is szerepet vállalnak. 2017-ben részt vettünk a városi főzőversenyen, a karácsonyfadíszítő versenyen, és kitelepültünk egyéb városi rendezvényekre, fesztiválokra is. Számos olyan értéket tudunk közvetíteni közösségeink felé, melyek segítséget nyújtanak az önmegvalósítás és a szabadidő hasznos eltöltésének terén. Ezen közösségek egyik erénye, hogy segítsük a korosztályok közötti szakadékok áthidalását.

Köszönettel tartozunk a hozzánk járó apróságoknak, a gyerekeknek, a fiataloknak, a felnőtteknek – édesanyáknak, édesapáknak, nagymamáknak, nagypapáknak – hogy velünk vannak a könyvtárban. Könyvtárosként igazi élmény és élvezet ehhez a közösséghez tartozni.

Jegyzet

- 1 A videó az alábbi linken tekinthető meg: <https://www.facebook.com/mariann.ecseri.3/videos/1487824764621516/>

Közösségek Nyíregyházán

„A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár küldetésének tekinti, hogy a jelentős kulturális hagyományokkal rendelkező Nyíregyháza Megyei Jogú Város és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye lakói számára magas színvonalú értéktéremtő és érték közvetítő könyvtári szolgáltatást biztosítson. Célja, hogy tudás-, információ- és kultúrákövetítő tevékenységével hozzájáruljon használói életminőségének javulásához. A használói közösségek elérése és minőségi ellátása érdekében kiemelt figyelmet fordít a könyvtár folyamatos társadalmi szerepvállalására. Szolgáltatásaival elősegíti a társadalmi hátrányokkal küzdő csoportok kulturális integrációját. Használói számára egész életen át tartó élményt és inspirációt ad a tanuláshoz, a munkához és a szabadidő tartalmas eltöltéséhez. Figyeli, felméri és támogatja az egyéni és közösségi igényeket és azok változásait. Szakmai tevékenységével egy olyan könyvtár működtetését kívánja megvalósítani, amely életkortól és érdeklődési körtől függetlenül biztosítja használói minőségi kiszolgálását”¹

Az intézmény küldetése is jól mutatja, hogy mennyire fontosnak tartja a társadalmi szerepvállalást és a helyi közösségek támogatását, olykor csak helyszínt biztosítva rendezvényeikhez, de közös programok, projektek lebonyolításával is erősíti a meglévő kapcsolatrendszert.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár jól működő kapcsolatot ápol a Nyíregyházán működő civil szervezetekkel. A könyvtár egyesületekkel, alapítványokkal meglévő kapcsolata több esetben évtizedes múltra tekint vissza, amit meghatároz a könyvtárban dolgozó közösségépítő tevékenységet folytató kollégák kapcsolatrendszere, valamint az intézmény és a szervezetek azonos feladatai, célkitűzései is.

A könyvtár több irodalmi, zenei és nyugdíjas egyesületnek ad otthont. Telephelye a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesületnek, mely havonta szervezi a Móricz Zsigmond Olvasókor rendezvényeit, a Dialóg Nyugdíjas Egyesületnek és a Nyugodt Életet Nyugdíjas Egyesületnek.² A központi könyvtárban tartja havi rendszerességgel programjait a Bessenyei Társaság, a Magyar Kodály Társaság megyei tagcsoportja, valamint a Deák Ferenc Akadémia Egyesület. Könyvtárunk több közös programot szervezett a Zöld Kerék Alapítvánnyal, a Nyíregyházi Magyar Szablyavívó Iskolával, de együttműködési megál-

lapodást kötött a Nyírség Könyvtár Alapítvánnyal is. A Nyíregyházi Települési Értéktár Bizottság elnöke a könyvtár igazgatója, ennek eredményeképpen az Értékes Esték programsorozat egy-egy rendezvénye is gyakran a könyvtárban kerül megrendezésre. A Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg – keretében szervezett országos rendezvénysorozat, a Közösségek Hete arra inspirálta az intézmény dolgozóit, hogy erősítsék a kapcsolatukat a „náluk élő” közösségekkel és mutassák be egymásnak, illetve minden érdeklődőnek a civil szervezetek tevékenységeit, értékeit, közösségépítő erejét. Minden esetben a szervezetek vezetőit kérték fel a programok megtartására.

A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár dolgozói pedig a programok résztvevőinek ezen a héten könyvtári sétán mutatták be az intézményüket – a pincétől a padlásig. A *Pincétől a padlásig* elnevezésű programot 2005-ben, az újjáépült könyvtárban indították útjára, először csak szervezett gyerekcsoportoknak, könyvtárbemutató foglalkozás keretében. Mivel a családokat is szerették volna még jobban bevonni a könyvtárba és a könyvtári rendezvényekbe, csatlakozott a könyvtár a Múzeumok Éjszakája programhoz, és családok részére szervezett *Kalandoz Kardok* című könyvtári kalandtúrát, a Nyíregyházi Magyar Szablyavívó Iskolával közösen. Amellett, hogy játékos formában kipróbálhatták a szablyavívást, vetélkedőn vettek részt, a program része volt, hogy a család tagjai, gyerekek, felnőttek közösen minden órában könyvtáros vezetésével körbejárhatták az épületet, a pincétől a padlásig.



Pincétől a padlásig. Családok a tömörraktárakban – Fotó: MZSK³

A program nagy népszerűségnek és médianyilvánosságnak örvendett, ezért a Közösségek Hetén is lehetőség volt nemcsak a civil szervezeteknek, hanem a program régi ihletre új változatában immáron minden látogatónak a „kulisszák” mögé lesni. Míg korábban „csak” könyvtárlátogatások alkalmával, elsősorban iskolai csoportok vettek részt ezen a programon, 2017-ben, a Közösségek Hete alkalmával megnyitott programon már család-

dok, felnőttek és idősek is részt vehettek, és beeláthattak a könyvtár életébe. A látogatók a könyvtár részlegei mellett megnézhatték a pincét is, ahová más esetben a könyvtárossokon kívül senki sem juthat be. Bemehettek a tömörraktárakba, ahol a régi folyóiratokat és a különleges, régi könyveket is őrzik, és kipróbálhatták a gördíthető tömörraktári állványokat. Nagy élményt nyújtott kicsiknek, nagyoknak egyaránt a „síneken mozgó polcok” látványa és gördítése.

Május 8-án a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület a névadó szellemiségét ápoló tevékenységét mutatta be Bihari Albertné alapító titkár, aki egyben a könyvtár rendezvényszervezője, munkatársa is. Ezt követően a Móricz Zsigmond Olvasókör felolvasó délutánt szervezett a Vakok és Gyengénlátók Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Egyesület tagjai és más érdeklődők részére. A téma a tavasz volt mint az újjászületés évszaka. Az olvasóköri tagok a magyar és a világirodalom verseiből, novelláiból, regényrészleteiből válogattak. Kányádi Sándor, Szabó Lőrinc, Csukás István versei mellett saját alkotások is elhangzottak. A programon 50-en vettek részt, a meghitt hangulatú délutánt közös éneklés zárta.

Május 9-én két nyugdíjas egyesület mutatkozott be: a Dialóg Nyugdíjas Egyesület és a Nyugodt Életet Nyugdíjas Egyesület változatos és aktív munkáját mutatta be Kardos Lászlóné és Virágh Gyuláné elnök, melyet a tagtársak szavalata és zenés műsora tarkított. A több évtizede működő nyugdíjas egyesületek tagjai aktív nyugdíjasok, akik rendszeresen szerveznek kulturális programokat, emlékeznek meg a tagok név- és születésnapjáról, köszöntik a kerek házassági évfordulókat, amiben az intézmény vezetése is szívesen vesz részt. Több tagtárs kiemelkedő versmondó, Erdélyi Tamás, aki a Szabolcs-szatmár-beregi Szemle tördelője *Az év versmondója* címet nyerte el 2012-ben. 2017 végén pedig egy ünnepi vacsorán adták át az elismerést a Dialóg Nyugdíjas Egyesület vezetőjének, Kardos Lászlóné Marikának, aki egy évtizede vezeti a csoportot odaadó lelkesedéssel⁴, s ebből az alkalomból a könyvtár is gratulált. A Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület szervezésében, Bihari Albertné vezetésével, május 10-én 14 órakor helytörténeti séta keretében ismerhették meg a partner- és más érdeklődő civil szervezetek Nyíregyháza múltját, történelmét, épített örökségét és irodalmi emlékhelyeit, emlékjeleit.

Május 10-én a 120 éves hagyományokkal rendelkező Bessenyei György Irodalmi és Művelődési Társaság kulturális és hagyományápoló tevékenységét Kührner Éva elnök egy előadás keretében ismertette meg a közönséggel. A Bessenyei Társaság kiváló munkáját az is bizonyítja, hogy bekerült a Nyíregyházi Települési Értéktárba, és az Értékes Esték programsorozat keretén belül is bemutatkoztak, aminek szintén a könyvtár adott otthont. A kerek évfordulót 2017-ben a Bessenyei Társaság emlékülés keretében⁵ ünnepelte meg, amihez lehetőségeihez mérten a könyvtár is hozzájárult.

Május 11-én a Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagcsoportjának munkásságát Szabó Dénes, a Nemzet Művésze, Kossuth-díjas és Liszt Ferenc-díjas zenepedagógus, kórusvezető, az egyesület elnöke mutatta be. Az érdeklődők megismerhették, a névadó, Kodály szellemi örökségét, a társaság tevékenységét, havi programjait, melyek nagy részét a könyvtárban tartják, hiszen a technikai háttér biztosítása mellett gazdag zenei állományunk is segíti a szervezet munkáját.

Küllök és könyvek, két keréken a könyvtárba címmel a Zöld Kerék Alapítvány elnöke, Kazai Béla virtuális kerékpártúra keretében mutatta be az alapítvány 20 éves munkásságát. Az úticél a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Sóstóhegyi Fiókkönyvtára (Nyír-

egyháza, Igrice u. 6.) volt. Indulás előtt a Szabadság téren lévő központi könyvtárban jártak pincétől a padlásig, és innen indultak a 9 km-re lévő fiókkönyvtárba, ahol könyvtárbemutató, mese activity, könyvturkáló (ingyen elvihető használt könyvek doboza) és játékos feladatok, érdekes nyeremények várták a résztvevőket. Kazai Béla a könyvtárban dolgozik a közmunkaprogram keretében, akinek oklevéllel és egy kerékpárral ismerte el szervezői munkáját Homolya Róbert közlekedéspolitikáért felelős államtitkár 2017 decemberében. A Zöld Kerék Alapítvány vezetője az Európai Mobilitási Hét és az Európai Autómentes Nap helyi szervezőjeként kapta az elismerést.⁶ Ezekhez a programokhoz a könyvtár is csatlakozik, kitelepüléssel, ingyenes beiratkozással, kreatív foglalkozásokkal a város főterén.



Két keréken: indulás a központi könyvtártól – Fotó: Kazai Béla

A Közösségek Hete programsorozat keretében a „Kiváló közösségépítő” cím meghirdetésére is sor került, melynek célja az volt, hogy elismerjék azoknak a közösségfejlesztőknek a munkáját, akik akár több évtizede nap mint nap sokat tesznek saját, illetve tágabb közösségük épüléséért, szépüléséért.⁷ 2017-ben Bihari Albertné, a Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület alapító titkára, a Móricz Zsigmond Olvasókör alapító vezetője, a Váci Mihály Emlékbizottság elnöke nyerte el a címet.

Közösségek hete

„Pincétől a padlásig” – Civil kopogtató címmel civil szervezetek bemutatkozásával egybekötött könyvtári sétát szerveztek az alábbi időpontokban:

2017. május 8. 16 óra Móricz Zsigmond Kulturális Egyesület, Móricz Zsigmond Olvasókör

Előadók: Bihari Albertné, Gerliczki András

2017. május 9. 15 óra Nyugodt Életet Nyugdijas Egyesület, Dialóg Nyugdijas Egyesület
Előadók: Kardos Lászlóné, Virág Gyuláné

2017. május 11. 16 óra Bessenyei György Irodalmi és Művelődési Társaság
Előadó: Kühner Éva

2017. május 12. 16 óra Magyar Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagcsoportja, Zöld Kerék Alapítvány
Előadók: Szabó Dénes, Kazai Béla

2017-ben a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár Helyismereti Gyűjteménye László Gézáné főkönyvtáros ajánlására bekerült a helyi értéktárba, melynek bemutatóját az Értékes Esték keretében, 2017. augusztus 4-én tartották a könyvtár konferenciatermében. A programsorozatnak köszönhetően a könyvtárban mutatták be a Szabolcs Néptáncgyűttes munkásságát, a Hősök temetőjét, a magyar szablyavívást és a Borsodvívórendszert, Kéry Péter Nyíregyháza és környéke történelméről, természeti értékeiről, néprajzáról szóló filmalkotásait, valamint Kósa Ferenc filmrendező munkásságát. Az *Értékes Esték* programsorozat országosan is egyedülálló a helyi értéktárak értékmegőrző és -közvetítő tevékenységét illetően. A programsorozat célja a települési nemzeti értékek összegyűjtése mellett, azok bemutatása, megismertetése a lakossággal. Jelenleg 34 érték került felvételre. Az értékek gyűjtése és koordinálása mellett a bizottság minden évben pályázatot hirdet a nyíregyházi értékek felkutatására és a felvett értékek népszerűsítésére. A pályázat eredményhirdetését minden évben a Városnapon tartják. Ekkor adja át a város polgármestere az elismerő okleveleket az értékek gondnokainak, akik vállalják, hogy a felvett nemzeti értékeink őrzői, támogatói lesznek.

Jegyzetek

1. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár küldetésnyilatkozata. Elérhető: <http://www.mzsk.hu/wp-content/uploads/K%C3%BCldet%C3%A9nyilatkozat.pdf>
 2. Közösségek hete a könyvtárban. Elérhető: <https://www.nyiregyhaza.hu/kozossegek-hete-a-konyvtarban-2017-05-10> (2018. 01. 10.)
 3. Rövidített név: MZSK – Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár
 4. Évet zárt a Dialóg Nyugdijas Egyesület. In: <http://www.szon.hu/evet-zart-a-dialog-nyugdijas-egyesulet/3717285>, 2018. 01. 10.
 5. Jubilál a Bessenyei Társaság. In: <https://www.nyiregyhaza.hu/jubilal-a-bessenyei-tarsasag-2017-11-19>
 6. Menő bringát hozott a Zöld Keréknek a Mikulás. Kelet-Magyarország, 2017. december 14. – 7. p.
 7. Közösségek Hete a Móricz Zsigmond Könyvtárban. Elérhető: <http://www.nyirport.hu/2017/05/kozossegek-hete-moricz-zsigmond-konyvtarban-12733>
-
-

Csak egy közös ég alatt épül közösség

A mai modern világ egy olyan virtuális valóság felé közelít, amelyben félő, hogy eltűnnek azok a közösségi terek, amelyekben még valóban létezik közösség.

„Nem tudom, hogy a közösség virtuális szintre való eltolódása (a közösségi oldalak), vagy az egyre növekvő elzárkózottság, esetleg a megélhetésért, vagy képzelt boldogságért folytatott küzdelem ennek az oka. Az emberek közötti kapcsolatok ellaposodtak, a barátságok megszűntek, vagy oly ritkák, és az egymásért felvállalt felelősség szinte teljesen eltűnt. Mostanra már a közösségek a közösségi oldalakra korlátozódtak. A közösségi oldalakon azonban egyáltalán nem beszélhetünk arról, amiről ezek az oldalak szólnak, vagyis a közösségről. A közösség ugyanis – ha definiálni akarnánk – egy olyan embercsoport, akik egymásért felelősséget vállalnak.”¹

Úgy gondolom, hogy még semmi sincs veszve. A könyvtár – mely manapság nemcsak a könyvek tára – egyik helyszíne lehet annak a hídnak, amely összeköti a távolinak tűnő múltat az oly közeli virtuális jövővel. Ez az a hely, amely számos lehetőséget rejt magában. Egy amerikai író, Rainbow Rowel szavaival élve: „Én mindig eltévedek a könyvtárban. (...) Nem számít, hányszor jártam már ott. Sőt, azt hiszem, minél többet járok oda, annál többször tévedek el. Mintha a könyvtár ismerne, és új átjárókat nyitna meg előttem.”²

A település, ahol a családommal élek és már több mint tizenhat éve dolgozom, a Bükk-hegység kapujában, egy festői szépségű medencében fekszik. Felsőtárkány – Eger városától mintegy nyolc kilométerre – közel négyezer lelkes település. Községünk a szabadidő eltöltésére minden korosztály számára számtalan lehetőséget biztosít, az év minden szakában.

Az általános iskola épületében található könyvtár egy olyan kettős funkciójú intézmény, amely egyben látja el az iskolai és a községi könyvtári feladatokat. Számomra is igen meglepő, hogy amióta újra munkába álltam – hét év otthonlét után, melyet a három gyermekem gondozására, nevelésére fordítottam – milyen sokat változott a könyvtár. Nemcsak a régi bútorzat, a tartalmilag is elavult könyvek, folyóiratok cserélődtek ki, hanem maga a hely sem az már, ahol a szürke ruhába öltözött könyvtáros várja az arra járó olvasókat, s ahol síri csöndben kell közlekedni, mert az másokat zavar.

Mióta a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerének (KSZR) – HEVESTÉKA tagjai lettünk, színesebbé és hangosabbá váltunk, olvasótermünk megtelt élettel: ma már számos programot kínálunk a kedves látogatóknak.

Könyvtárosként fontos feladatommak tartom, hogy a Diskurzusokon, szakmai napokon hamuban sült pogácsaként kapott jó gyakorlatokat beépítsem a hétköznapjaimba, ahogyan teszem mindezt biológia-környezetvédelem szakos tanárként is. Kellő odafigyeléssel igyekszem úgy összeállítani a programjainkat, hogy minden korosztály megtalálja, ami a számára kedves. Így történt ez 2017 tavaszán is, amikor felkeresett a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás EFOP-1.3.1-15-2016-00001 elnevezésű projekt, amely a Szabadtéri Néprajzi Múzeum, az NMI Művelődési Intézet Nonprofit Közhasznú Kft. és az Országos Széchényi Könyvtár konzorciumi együttműködésében valósul meg – egyik kulturális közösségfejlesztő mentora, Rakusz Márta. Ekkor csatlakoztunk a projekt keretében megvalósuló országos rendezvénysorozathoz, a Közösségek Hetéhez, melynek célja, hogy ráirányítsa az emberek figyelmét a közösségi kezdeményezésekre, a különböző intézményekben megbújó értékekre, illetve azok közösségépítő és helyi társadalomformáló erejére. Környezetvédőként pedig ott motoszkált bennem az a gondolat, hogy „*Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!*” És valami elkezdődött... A helyi közművelődéssel összefogva „elindultunk” a Közösségek Hetén.

Közösségek Hete – napról napra

Babák a könyvtárban – Círóka foglalkozás a Baba-mama klubbal

Már a hét első napján szokatlanul fiatal olvasók jelentek meg nálunk. A Felsőtárkányi Faluházban több mint hat éve működő Baba-mama klub aktív tagjai látogattak el hozzánk. Rendhagyó módon itt tartották meg Círóka foglalkozásukat, melyen vidáman círókáztak, ölbéli játékokat játszottak, mondókáztak, énekeltek és persze könyveket lapozgattak.

Könyvtármozi

Könyvtárunk NAVA Pont is, így a következő napon Könyvtármozi Plusz programozatunk keretében, iskolánk alsó tagozatos diákjaival közösen néztük meg a Mesék Mátyás királyról: Furcsa látogatók című filmet. A vetítés után, egy rövid ismertetőt követően a jelen lévő tanulók kódexeket és iniciálékat készíthettek keresztnevük kezdőbetűiből.

A csodálatos alkotások elkészítésében a Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár egyik könyvtárosa, Bodó Boglárka Rita volt a segítségükre. A kézműves foglalkozás végén minden látogató a saját készítésű, szebbnél szebb kis kódexével térhetett haza.



Könyvtármozdi Plusz 2017 – Fotó: Nagyné Farkas Anita és Rakusz Márta

DigiNagyi – tanuljunk a fiataloktól táblagéphasználatot!

Csütörtökön a felsőtárkányi fiatalok nagyon aranyosan és türelmesen segítettek a bátor, érdeklődő nagymamákat a táblagépek és az okos telefonok használatának elsajátításában. Rakusz Mártát idézve „*igazán szép példája volt a generációk közötti párbeszédnek*” ez a program.



DigiNagyi a könyvtárban – Fotó: Nagyné Farkas Anita

Legyél Te a könyvborító! – böngészés a könyvtárban és kreatív fotózás

A tartalmas hetünk utolsó napjának délelőttjén könyvtárunkban életre keltek a könyvborítók. Gyerekek, fiatal középiskolások és egyetemisták böngésztek a széles kínálatban. Olyan könyvekre vadásztak, melyeknek borítóját saját arcukkal, testükkel kiegészítve a megfelelő beállításokból fotózni tudták. Így az általuk ott helyben kiválasztott könyvekkel viccesebbnél viccesebb fotókat készítettek. Aztán, ha már ott volt a kezükben a könyv, bele-bele is olvastak.

Közösségi palánta cserebere – Mozgókönyvtár

A hét zárásaként néhány kertészeti és kertművészeti témájú könyvvel, folyóirattal vultunk ki a helyi Tájházba, ahol az akkor megrendezett Palántabörze keretében lehetőség nyílt a különböző palántafélék csereberéjére is. Mozgókönyvtárunk lehetőséget biztosított az érdeklődőknek a teknőbe kihelyezett dokumentumokba való bepillantáson túl a beiratkozásra is. A nap végére bővült olvasóink száma, illetve *Könyvet a kézbe!* elnevezésű programsorozatunk áprilisi hónapjának könyvét – Christina Freiberg: 500 kerti ötlet – is kikölcsönözték.

Beigazolódtott az a gondolat, amelyben őszintén hiszek: „*a lelke mélyén minden ember szeret olvasni... Csak van, aki még nem találta meg a kedvenc könyvét.*” Végezetül elmondhatom, hogy eredményesen zártuk a hetet, hiszen programjainkon közel száz ember vett részt. Ezek a programok segítségemre voltak abban, hogy igazán megértsem azt, amit Luzsi Margótól, az egri Bródy Sándor Megyei és Városi Könyvtár Gyerekrezlegének könyvtárvezetőjétől tanultam, hogy: „*Bármi legyen, gazdagít!*”¹⁸ Örülök, hogy részese lehetek annak a közösségnek, amely itt él Felsőtárkányban és, hogy munkámmal segíthettem, segíthetem ennek a közösségnek az épülését.

„... *az igazi közösség fejlődő, értelmes, felelős közösség, ahol az őszinteség, a nyíltság alapkövetelmény. ... Az igazi közösség tarthatja az elektronikus térben is a kapcsolatot, de ott is folytatja a színvonalas együttélést. Az igazi közösségben ... egy a cél. A közös Ég-nek a megértése és elfogadása.*”²⁴

Ez a programsorozat is bizonyíték arra, hogy nem kell félnünk az újtól, hanem bátran ki kell próbálni. Egy gondolat bármikor jó gyakorlattá válhat. Ebben megyénk könyvtárosainak sok segítséget nyújtanak a központi könyvtár munkatársai és a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás projekt keretében működő megyei kulturális közösségfejlesztő mentorok.

Köszönettel tartozom a családomnak és barátaimnak a támogatásért. Külön köszönöm iskolánk igazgatójának, Bajzátné Szántósi Máriának – aki egykoron az osztályfőnököm is volt – hogy hitt és ma is hisz bennem, valamint minden könyvtáros és pedagógus kollégámnak, akik mellett állnak és biztatnak.

Jegyzet

1. János-Szell István: Ez meg az (cikk)
Elérhető: https://www.szepo.com/cikk/kozossseg_kozos_eg/
(Utolsó mentés: 2018. január 9.)
2. Rainbow Rowell (idézet)
Elérhető: https://www.citatum.hu/szerzo/Rainbow_Rowell
(Utolsó mentés: 2018. január 9.)
3. Luzsi Margó: Bőhön, a vadász (burját mese alapján)
Elérhető: <http://emesevar.wixsite.com/emesevar/hamuba-slt-pogcsa>
(Utolsó mentés: 2018. január 9.)
4. János-Szell István: Ez meg az (cikk)
Elérhető: https://www.szepo.com/cikk/kozossseg_kozos_eg/
(Utolsó mentés: 2018. január 9.)

Mikolasek Zsófia

Virtuális küzdelem, avagy Közösség – „A falu apraja-nagyja”

Digitális kompetencia, helyismeret, közösségépítés – ezek azok a hívószavak, melyek köré 2015-ben az első videokonferenciás vetélkedőnket szerveztük.

Komárom-Esztergom megye Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszerébe a kezdetekben 56 kistélepülési könyvtár csatlakozott. Megyei könyvtárként elsődleges feladatunk, hogy könyvtári szolgáltatásokat biztosítsunk számukra, de sosem volt kétséges, hogy egyfajta iránymutatást is várnak tőlünk, és szükség van arra is, hogy innovatív ötletekkel impulzusokat adjunk a kiskönyvtáraknak a magasabb szinten való működéshez.

A József Attila Megyei és Városi Könyvtár előző igazgatójának, Voit Pálnak a fejéből pattant ki az ötlet – virtuális vetélkedő a könyvtárak számára. A Megyei Ellátási és Módszertani Osztály munkatársaira hárult a feladat, hogy részletesen kidolgozzák a projektet. A technikát már korábban beszereztük (laptopok, kamera, vetítővászon, tévé), az igazán izgalmas feladat az volt, hogy a kereteket megtaláljuk.

Közösségépítés? Kipipálva!

Az első kérdés természetesen az volt, hogy kinek is szervezzük ezt a vetélkedőt? Ki legyen a célközönség? Az első gondolat az volt, hogy a helyi iskolák felső tagozatosainak, de sajnos nem minden településen van iskola, és nem minden iskolának van felső tagozata. Ezen kívül azt szerettük volna elérni, hogy a falu egész közösségét mozdítsuk meg és hívjuk be a könyvtárba. Így aztán a kiírásban „*A falu apraja-nagyja*” szerepelt, és valóban, a legtöbb helyen sikerült így megszervezni a programot. Öröm volt látni, hogy a polgármester, a plébános és a kiskamasz együtt dugta össze a fejét egy-egy feladat megoldásakor, miközben a legkisebbek a könyvtári könyveket lapozgatták. Közösségépítés tehát kipipálva.

Helyismeret – mi más?

Milyen formában bonyolítsuk le a vetélkedőt? Addig eljutottunk, hogy Skype-on keresztül kapcsolódnak egymáshoz a helyszínek és a csapatok (digitális kompetenciafejlesztés kipipálva), de vajon hány csapatot tudunk így kezelni egyszerre? Minden helyszínen kell egy megyei könyvtáros kollégát is biztosítani, őt is és a technikát is szállítani kell. Rendszergazdánk 4 településben maximalizálta az egy alkalommal résztvevők számát, de nekünk 6 elszánt csapatunk van. A megoldás: legyen 4 napos az egész projekt, az első három napon párosával az elődöntők, a negyedik napon a 3 győztesrel a döntők kerülnek sorra.

A harmadik kérdést – miszerint miről is szóljon ez az egész vetélkedő – villámgyorsan megválasztuk. Helyismeret, mi más? A későbbi ötleteléskor azonban felmerült néhány probléma: Komárom-Esztergom megye történetéről rendkívül sok anyagunk van, adekvát lenne, ha ez lenne a téma, de vajon hogyan tudnánk motiválni a csapatokat, hogy felkészüljenek belőle? Irodalomtörténet? Természeti értékek? Még mindig hiányzott az a plusz, amitől a résztvevők magukénak érezhették a vetélkedőt. Végül megszületett a válasz: minden település készítsen magáról egy 8–10 oldalas anyagot. Legyen benne minden, amit fontosnak tart: történet, híres szülöttek, épített és természeti környezet, érdekességek, anekdoták. A megyei könyvtár munkatársai ezekből az anyagokból állítanak össze kérdéseket a versenyző páros másik felének. Felkészülni tehát csak a saját településből (amikor összeállítják az anyagot) és a versenyző településpárból kell.

El is készülték az anyagok, és ezek alapján elkészültek a feladatok is. Igen ám, de mi legyen a döntő témaköre? Zöld könyvtár lévén Komárom-Esztergom megye természeti értékeit választottuk, ehhez rövid (tényleg rövid és könnyen áttekinthető) irodalomjegyzéket adtunk. (Nem árultuk el a csapatoknak, de a döntőben kaptak kérdéseket a saját településükről saját maguk által összeállított anyagból is, azt gondoltuk, ez biztos sikerélmény lesz számukra. Tévedtünk.)

Első virtuális küzdelmünkre tehát így készültünk. A könyvtári hétre időzítettük, és ekkor született egy rendhagyó napló is: *6 település, 4 nap, 569 kilométer – rendhagyó napló.*

Forgatókönyv – kilométerek, aggodalmak és sikerek

2014. ősz – Szervezzünk helyismereti videokonferenciás vetélkedőt a kistelepülési könyvtárak számára! (Aggodalmak: nincsenek)

2015. tavasz: a felhívás elküldése, jelentkezők kiválasztása (Aggodalmak: Fognak-elegyen jelentkezni? Mi lesz, ha túl sokan jelentkeznek?)

2015. június – július: Ötletelés: keretek (6 település vesz részt, párokban, utolsó nap döntő), téma (Az ellenfél település története, Komárom-Esztergom megye természeti értékei), technika (éljen a Skype!) – (Aggodalmak: Képesek vagyunk ezt megvalósítani egyáltalán?)

2015. augusztus 18.: A résztvevők véglegesítése, első tájékoztató levél elküldése, melyben felkérjük őket, hogy a saját településükről készítsenek egy 3–4 oldalas anyagot, valamint 10 villámkérdést, melyet az ellenfél településnek feltehetnek (Aggodalmak: Elég egyértelműek voltunk?)

2015. szeptember 1.: Második tájékoztató levél küldése az érintett településeknek, melyben felhívjuk a figyelmüket arra, hogy toborozzák a falu apraja-nagyját a vetélke-

dőre. Gyüszti László, a József Attila Megyei és Városi Könyvtár igazgatóhelyettesének felkérése a döntőn a zsűrizésre. (Aggodalmak: Nem lesznek résztvevők!)

2015. szeptember 13–29.: Sűrű levélváltás az érintett településekkel a pontos kezdési időpontokról, a párosításról, a technika beszereléséről (Aggodalmak: Ez az egész nem fog sikerülni, nem lesz senki a programon, és a technika sem fog működni...)

2015. szeptember 20.: A települések által összeállított anyag átfűlése és elküldése az ellenfél településnek (Aggodalmak: Át tudják nézni az anyagot? Meg tudják tanulni a vetélkedőt? Működni fog a technika? Egyáltalán kinek jutott eszébe ez az egész?)

2015. szeptember 28.: 2 település megpróbálja lemondani a részvételt arra hivatkozva, hogy nem lesz jelen senki. Intenzív rábeszélés után maradnak. (Aggodalmak: lásd fent.)

2015. szeptember 29–október 1.: A feladatok, forgatókönyvek összeállítása, próbavetélkedő lebonyolítása a megyei könyvtár munkatársaival, jutalmak beszerzése, csomagok összeállítása (Aggodalmak: Senki nem fog tudni semmit... Működni fog a technika?)

2015. október 1.: Szomoron a technika beszerelése, működik! (Aggodalmak: Vajon mindenhol működni fog a technika? Mire nem gondoltunk?)

2015. október 6.: Megérkezés Szomorra, Török Csaba kollégám Vértesszőlősről bejelentkezik, Szomoron 20 fő van jelen, Vértesszőlősön 10, minden a legnagyobb sikerrel működik, szinte minden kérdésre tudják a választ, jó hangulatú vetélkedőben 1 ponttal Vértesszőlős nyer. Szomoron a technika be az autóba, Vértesszőlősön ottmarad, hiszen a döntőben szükség van rá. A megyei könyvtárban technika ki, irány haza, első nap teljes siker! (Aggodalmak: Bírni fogjuk még három napon át? A többi vetélkedő is ilyen kellemes lesz?)

2015. október 7.: Technika be az autóba, irány Tarján és Héreg. Én Tarjánban kiszállok, beszerelés, Török Csaba tovább megy Héregre, szerelés, minden működik, ismét nagyon felkészültek a csapatok, Tarján győz, Héreg elkeseredett. Tarján jelzi, hogy a döntő időpontja nem jó neki, hozzuk előbbre egy órával, gyors szervezés, szerencsére minden résztvevőnek megfelel az új időpont. Héregi technika be az autóba, Csaba felszed engem Tarjánban, irány haza, este 8 óra van. (Aggodalmak: Vajon megismer minket még a családunk?)

2015. október 8.: Dunaalmás vs. Bajna: Technika be az autóba, én és a technika fele Dunaalmáson ki, Csaba továbbmegy Bajnára, iskolás csapatok, vérre menő küzdelem, sok izgalom, Dunaalmás győz, a bajnai gyerekek nagyon elkeseredettek, pedig tökéletesen felkészültek ők is. Mindannyian nagyon fáradtak vagyunk már, a humorérzékünk oda, Csaba Bajnán bepakolja a technikát, összeszed engem Dunaalmáson, irány haza (Aggodalmak: Jó, jó, eddig működött a technika, de holnap már négy helyszín lesz – 3 győztes csapat+ zsűri a JAMK-ban.)

2015. október 9.: Dunaalmás – Tarján – Vértesszőlős döntő. Utolsó megbeszélés, a JAMK-ban, a zsűri „beszerelése”, irány Tarján, kirakjuk Jordán Zsófit, a tarjáni segítő, tovább Dunaalmásra, kiszállok, Csaba indul Vértesszőlősre. A döntő 16 órakor kezdődik, 15.50-kor minden működik, a négy helyszín összekapcsolódik, elkezdődik a döntő, már semmi feszültség nincs bennünk, a csapatokban annál inkább, Dunaalmáson lemerül a kamera, a laptop kamerájával megy tovább a vetélkedő. 17.30-kor megszületik a végeredmény: 1. Tarján, 2. Vértesszőlős, 3. Dunaalmás. A nyereménynek mindenki nagyon örül: a csapatok KEMGurus bögrét, tollakat, a könyvtár 20, 30 illetve 50 ezer forint

értékben társasjátékot nyer. Csaba összepakol Vértesszőlősen, majd Tarjánban és végül Dunaalmáson, irány haza. Megcsináltuk. (Aggodalmak: Vajon jövőre is ilyen jó lesz?)

Nagy sikernek könyveltük el ezt a projektünket, és úgy terveztük, hogy megismételjük a továbbiakban is. 2016-ban ismét meghirdettük virtuális vetélkedőnket, de nem számítottunk arra, hogy 15 csapat jelentkezik rá. Ennyi helyszínt összekapcsolni nehézkes és kockázatos lett volna egy hét alatt, így egy kicsit újítottunk. Újítottunk a témában is: a környezetvédelem, az ökológiai gondolkodás került a fókuszba. Az első fordulót most az összes csapatnak egyszerre szerveztük: egy online feladatlapot kellett kitölteniük, melyet szeptember 27-én 16.30-tól 1 órán keresztül tudtak elérni a résztvevő csapatok. Az első fordulóból aztán három településjutott a döntőbe: Vértestolna, Bajna és Vértesszőlős.

Erre 2016. október 7-én, 15 órakor került sor. A három helyszínre a Megyei Módszertani és Ellátási Csoportból hárman utaztunk el. A zsűrielnök Nász János volt, – aki a JAMK Öko-híreit szerkeszti. Skype-on tartottuk egymással a kapcsolatot. A döntőre a csapatok a JAMK Öko-híreinek 2016. januártól augusztusig megjelent számaiból készültek fel. Előzetesen berendeztük a termet, ellenőriztünk mindent, hogy megfelelő legyen az internetkapcsolat, zavartalan legyen a kommunikáció. Szép lassan megérkeztek a csapatok; mindenkinél ott voltak a jegyzetek. Láthatóan felkészültek, izgatottak voltak. Vértestolna csapata lett az első helyezett. Jutalmuk öko-ajándékok, társasjátékok, filmek voltak 80 000 Ft értékben. A második helyezett Vértesszőlős, a harmadik pedig Bajna lett.

Közösségek határtalanul

2017-ben ismét megújult a program. A könyvtári hét keretében most nem kistelepusi könyvtárak számára szerveztük meg a videokonferenciás vetélkedőt, hanem testvérkönyvtárunkkal, a Székelyudvarhelyi Városi Könyvtárral *A határon is túl ismerjük (meg) egymás!* címmel a JAMK Népház Úti Fiókkönyvtára adott helyet a programnak. A Székelyudvarhelyi Városi Könyvtár volt a másik helyszín, ahol négyfős középiskolásokból álló csapat szállt szembe a tatabányai könyvtárosok alkotta csapattal. Az értékelésben zsűriként segített két helytörténész munkatársunk: ifj. Gyüszti László és Horváth Géza. A tematika az első vetélkedőhöz volt hasonlatos: egymás városának történelméből, műemlékeiből, híres szülőiteinek életéből készültek fel kollégáink. Tatabányáról Horváth Géza állított össze egy várostörténeti anyagot az udvarhelyieknek, mi pedig Erdélyből kaptunk egy összefoglalót, Sírbu Andrea munkáját. A közel egy órás vetélkedőn volt képfelismerés, keresztrejtvény, igaz-hamis állítások, események időrendbe tétele és becslésen alapuló válaszadás. A szoros pontversenyben Tatabánya kicsivel jobbnak bizonyult a székelyudvarhelyiekkel szemben.

3 éves már videokonferenciás vetélkedőnk, a József Attila Megyei és Városi Könyvtár egyik egyedülálló kezdeményezése. Nem szeretnénk befejezni 2018-ban sem. Új formában, új keretek között, de az eredeti célt megőrizve – közösségépítés, helyismeret, digitális kompetenciafejlesztés – ebben az évben is egyik kiemelt projektünk lesz!